

„Kákay István Dezső leköszönő országos irodaigazgatót is az előadók között köszönthettük, aki arra hívta fel az intézményvezetők figyelmét, hogy mekkora felelősségük van az egyházi intézményekben tanító és nevelő pedagógusoknak a keresztyén értékrend átadásában és elmélyítésében.”

Vadvízi evezés pedagógus módra ► 8. oldal

„1920. július 16-án hunyt el a Nógrád megyei Dolányban, ahová egyébként jó barátja, az ugyancsak evangélikus Mikszáth Kálmán javaslatára költözött. A települést Benczúr tiszteleire 1927-ben Benczúrfalvára keresztelték át.”

Közelkép egy evangélikus festőről ► 10. oldal

„A kérdéses döntés óta a világ szegényeinek a száma nem-hogy megfelelő volt, inkább megkétszereződött.”

Elburjánzó szegénység ► 13. oldal

Budavári levél ► 3. oldal

Munkaévkezdő lelkészalkalmazások ► 4–5. oldal

Az új ateizmus ► 7. oldal

Iskolakeresztelő tanévnyitó ► 9. oldal

Tanítványaim emberközélelől ► 11. oldal

„Először ember – úgy keresztyén” ► 14. oldal

JOHN O'DONOHUE

Imádság a vezetőkért

Adassék nektek kegyelem és bölcsesség a jó cselekedetekre, hogy megtanuljátok megkülönböztetni, mi személyes, és mi nem az.

Legyetek vendégszeretők a kritikával szemben. Magatokat sose helyezétek középpontba.

Ne gőg, hanem szolgálat vezéreljen, ha cseleksztek.

Dolgozzatok magatokon, hogy elmétek útjait építsétek és csiszoljátok.

Tanuljátok meg ápolni a jelenlét művészetét, hogy lekötelezzétek azokat, akik találkoznak veletek.

Ha cserben hagynak, vagy csalódást okoznak nektek, jegyezzétek el magatokat az irgalommal, legyen ez a megújulásotokhoz és tökéletesedéseitekhez vezető lépcső.

Őrizzétek elmétek ajándékait olvasással, kreatív gondolkodással, hogy továbbra is a határvidék szolgáló lehessetek, ahol az új a régiből gyarapszik, és sose váljatok hivatalnokká.

Ismerjétek meg a mély figyelem bölcsességét, a tápláló szavak gyógyerejét, az elfogadó tekintet bátorítását, a megőrzött méltósághoz illendő viselkedést, a félénk kérdések tavaszát.

Elmétek szeresse a határvidéket, hogy fel tudjátok idézni a csillogó mezőket, melyek a hétköznapi szem számára láthatatlanul terülnek el.

Legyenek jó barátaitok, Hogy tükrözhesék hiányaitokat.

Legyen a vezetés számotokra a növekedés igazi kalandja.

A Bibliában Pál apostol *Timóteushoz írt első levelében* ez áll: „Arra kérek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet éljünk teljes istenfélelemben és tisztességben.” (1Tim 2,1–2)

► Forrás: Monday Manna

Az igazi ünnep

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Keresztapa leszek. Pontosabban már vagyok. A feladatra valamikor a tavasszal kértek fel az ifjú szülők, a nyár közepén meg is született a rokonság legifjabb tagja, és már csak néhány hét választ el attól, hogy keresztyén alá tartunk a gyönyörű baba kobakját.

Még haza sem került a gyerek a kórházból, a boldog apa – saját felekezetehez hűen – felkereste a közeli református lelkészi hivatalt, és bejelentette a várható keresztelőt. A lelkész boldogan üdvözölte a hírt, és tájékoztatta az apukát, hogy a szentség kiszolgáltatása előtt néhány alkalomból álló elbeszélgetésen kell részt venniük a szülőknek és keresztyénülőknek, ahol a keresztség lényegéről és az egyház legalapvetőbb tanításáról kapunk rövid áttekintést.

Az apa kicsit értetlenkedve fogadta a hírt, hogy nekem, a keresztyénnek is ott kell lennem, annak dacára, hogy vagy harminc éve lelkészgyerekként és legalább húsz éve kántorként vasárnapról vasárnapra részt veszek az istentiszteleten, és keresztyén szertartást is láttam életemben már jó párat. „Nem baj, legalább elbeszélgetünk a református tanításról” – mosolyogtam, és csak annyi engedményt kértünk, hogy én ne a távoli fővárosban, hanem lakóhelyemen teljesíthessem a „keresztapa-oktatást”.

Így kerestem fel egyik kálvinista lelkész ismerősömet, akivel jót beszélgettünk, és új dolgot is tanultam, nem veszett tehát kárba az ott töltött délután. Megtudtam ugyanis, hogy református testvéreink keresztyén liturgiája két ponton bővebb a mi rendünkénél. Egyrészt egy kérdésre válaszolva a gyülekezet tagjai is megfogadják, hogy imádság szeretetben hordozzák a gyerek testi, lelki, hitbéli fejlődését. Másrészt a liturgia végén megfordul a család, a gyülekezet pedig áldást énekel nekik.

Elcsodálkoztam, hogy ez a két apró kitérő mennyire alkalmas arra, hogy az első percben bekapcsolja az egyház testébe a gyermeket és családját. Nem engedni, hogy a templomban bárki közömbös szemlélője legyen az eseményeknek, hanem arra bátorít: örüljünk az örülőkkel, imádkozunk az imádkozókkal.

Hallom, egyre több evangélikus gyülekezetben szokás a keresztyén szűk családi körben, például szombat délelőtt vagy délután rendezni. A gyülekezet ilyenkor legfeljebb utólag, a hirdetésekben értesül a legkisebb testvér érkezéséről. Állítólag még örülnek is a megoldásnak. „Legalább nem húzzuk az időt vasárnap délelőtt” – mondják, mert tény, hogy egy-egy keresztyén után negyedórával biztosan később kerülne minden család asztalára a vasárnapi húsvetés. Közben pedig végig se gondolják

lelkészek, gyülekezeti tagok, hogy amikor egyetlen család ünnepévé degradálják a keresztyén, annak az esélyét játsszák el, hogy egy újabb család életét csatornázzák be a közösség vérkeringésébe.

Mindeközben talán egyre kevésbé fontos alkalom gyülekezeteinkben a konfirmáció, nem beszélve az esküvőről, amely nálunk, evangélikusoknál talán soha nem is tudott közösségi ünnep lenni, szemben több kisebb protestáns felekezettel.

Gyülekezetünkben kerek évfordulóra készülünk. Száz éve szentelték fel pusztaföldvári gyönyörű templomunkat. S habár a tető itt-ott beázik, van miért hálát adnunk, hisz még áll a hely, ahol egy évszázadon keresztül nem szűnt meg szólni az evangélium. Hónapok óta tervezzük az ünnepnapot. Gyülekezetünknek a templom tisztaságára máskor is gondosan ügyelő asszonyai a szeptemberi ünnep előtt bizonyára még illatosabb szert kevernek a felmosóvízbe, a falu legszebb virágai kerülnek majd az oltárra, és magam, a gyülekezet „kontár kántora” is előszedem szegényes orgonarepertoárom legjobb darabjait. Minél kisebb a közösség, annál nagyobb örömmel készül egy ilyen jeles évfordulóra.

Persze ennél kevésbé jelentős ünnepre is hívtak már püspököt. Gyakran viccelnek vele egyházi körökben: ma már egy új harangkővet sem húznak meg sehol az országban püspöki, de legalábbis esperesi áldás nélkül, és – kis túlzással – egy-egy sekrestye kimeszése után is sok helyen összetrombitálják az egész egyházmegyét.

Nem tagadom a hálaadás és az ünnep szükségességét. A „szüntelenül imádkozzatok” felszólításba bele tartozna, hogy mindennap megköszönjük Istennek a templomot, a harangot és az orgonát. Különösen abban a gazdasági helyzetben, amikor a gyülekezetek egy részénél valóban csodaszámba megy egy új harangkötél beszerzése is. De nem kellene legalább ennyire örülnünk egy-egy új testvér érkezésének? Nem kellene gyülekezeti életünk központi ünnepévé tenni a keresztyén, a konfirmációt és minden olyan alkalmat, amikor új testvérek ülnek be mellénk a templompadba?

A kérdésekre a választ maga Jézus adta meg példázatával. Az ismert történetben valóságos bulit szervez a szegény asszony egyetlen pénzérme megtalálása után. „Mondom nektek, így fognak örülni az Isten anyagai egyetlen megtérő bűnösnek” (Lk 15,10) – teszi hozzá a Mester a történethez. Az öröm tárgya tehát nem a harangkötél, nem az orgona, de még csak nem is egy – uniós forrásból – pincétől a padlásig felújított templom, hanem egyetlenegy megtérő bűnös.

A szerző jogtanácsos, az Evangelikus Élet rovatvezetője

Munkaévkezdő áhítat és elnökségi tájékoztató az országos irodában

► A Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti székházában is megkezdődött az újabb munkaév. Az országos presbitérium június 19-i határozatával kifejezte szándékát egyházunk adminisztrációjának megújítására. Az átalakítás jegyében Kákay István országos irodaigazgatót szeptember 1-jétől felmentették a munkavégzés alól, és a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon igazgatóját, Végh Szabolcsot bízták meg – egyelőre fél éves időtartamra – a „koordinatív vezetéssel”. Az iroda munkatársai egyházunk elnökségétől a hónap első munkanapjának reggelén tartott áhítat után kaptak tájékoztatást a hogyan továbbról.

Az Üllői úti székház telt házas tanács-termében Gáncs Péter elnök-püspök – a 103. szoltáron alapuló – áhítata után köszöntötte az adminisztrációs központ új vezetőjét, Végh Szabolcsot. A hat éves igazgatói ciklusát hivatalosan egyébként az év végén záró Kákay Istvánnak pe-

dig megköszönte az áldozatos munkát, és kifejezte abbéli reményét, hogy megtalálja majd új szolgálati helyét.

Pröhle Gergely országos felügyelő fel-tárta az adminisztrációs szervezetben végzendő változtatások szükségességé-nek okait, és tájékoztatót az egyház-

vezetés által kitűzött célokról. A magyarázattal egyúttal oldani kívánta a reformok miatti félelmeiket. A „civilben” külföldi helyettes államtitkár a működés defektjei között említette a megfelelő szereposztás hiányát az egyházvezetés és a szakapparátus között. Kifogásolta az országos iroda döntés-előkészítési mechanizmusát és vagyongazdálkodását. Elősorolta az egyházvezetésnek az irodával szemben támasztott elvárásait is. Ezek az elvárások teszik ugyanis szükségessé az egyházszervezet munkájának, az iroda, az országos presbitérium és a különböző országos testületek közötti munkamegosztásnak az átalakítását.

► Folytatás a 3. oldalon

Budavári levél

Beiktatásról szubjektíven, egyes szám első személyben

▶ Talán szokatlan egy kicsit, hogy a saját beiktatásomról írok, de a szituáció sem volt átlagos. A 15-ös szám többször is elhangzott ezen a napon, volt, aki a „végre” sóhaj-tással kapcsolta össze. Fontos elmondanom, hogy bennem nem volt semmiféle türelmetlenség...

Éppen tizenöt évvel ezelőtt érkeztem meg a budavári gyülekezetbe. A megüresedett parókusi állásra férjemet, *Bence Imrét* hívták meg. A gyülekezet abba a helyzetbe került, hogy egyet hívott, kettőt kapott, mivel a meghívott lelkész felesége is lelkész.

Legkisebb gyermekünk, *Zsolti* akkor még csak három és fél éves volt, így én főállású anyasági támogatást kaptam. Jogszerűen is csak fél állást vállalhattam. S a gyökeresen megváltozott helyzetben (faluról a fővárosba kerültünk) a másik három gyermekünknek is szüksége volt a fokozott figyelemre. A presbitérium nagyon előzékenyen fél munkaidőben foglalkoztatott.

Elindult az élet, megkezdődött a beilleszkedés, az ismerkedés a gyülekezetrel. Majd teltek, múltak az évek, s mire letelt a főállású anyasági státus ideje, a budahegyvidéki gyülekezet elnöksége keresett meg, hogy nem segítenék-e be egy évre.

Lelkésznőként, de lelkészfeleségként én tényleg alázatosan tudomásul vettem, hogy a gyülekezetek első-sorban a férfit hívják, az a dolgunk, hogy kövessük a férjünket. Most azonban mégis nagyon megtisztelt

és felemelő volt, hogy én kellettem, engem hívtak.

Az egy évből hét év lett. S ekkor érkezett el annak az ideje, hogy a budavári gyülekezet meghívott a létrehozott másodlelkézi állásra. Azt élttem át, hogy ott felül, Istennél ebben a másfél évtizedben, de különösen az utóbbi fél évben – ahogyan körülöttem, velem alakultak az események – olyan elegáns megoldások születtek. Csodálatos rendező az Úristen, s bocsánat, hogy ezt a világias kifejezést használtam: elegáns – de ezt éreztem. Természetesen Isten szeretetét, hordozó kegyelmét mindenekfelett.

„Mindennek rendelt ideje van...” – írja a Prédikátor (3,1). Az én beiktatásomnak most jött el az ideje. Így örülhettem annak, hogy tíz hónapos unokánk, *Marcika* és kilencvenéves édesanyám – s természetesen mindenki más, aki fontos nekem, és akiket szeretek – itt lehetett, vagy lélekben velünk ünnepelt. S ha ez az iktatás tíz éve létrejön, kimaradtak volna az életemből a budahegyvidéki évek, amit utólag nagyon sajnálnék.

Békesség van bennem. Iktatási prédikációm igéje is ez volt: „...ezen a helyen békességet adok! – így szól a sergek Ura.” (Hag 2,9) Adott! Köszönöm.

Endreffy Géza espereshelyettes végezte az iktatás szolgálatát. Bence Imre esperes – drága férjem – családi érintettség miatt kérte fel helyettesét. *Endreffy Géza* a megdicsőülés története alapján azt helyezte nyoma-

tékosan a szívekre – s elsősorban az enyémmre –, amit a tanítványok tapasztaltak, amikor a mennyei jelenés után fölnéztek, hogy csak egyedül Jézus volt ott. Köszönöm, Géza! Ezt újra és újra tudatosítanunk kell, mert annyi minden vonzza tekintetünket ebben a világban.

HORVÁTH-HEGYI ARON FELVÉTELE

A gospelkórus szolgálata meglepetésnek készült, a meglepetések persze néha idő előtti kiderülnek. Ezzel együtt is nagy öröm volt számomra. Mivel tavasszal már én is bekapcsolódtam a kórus munkájába, még az is átfutott az agyamon, hogy ne álljak-e be közéjük. Most azonban nekem énekeltek. Az ünnepi alkalmat megtisztelte az I. és

a II. kerület polgármestere, *dr. Nagy Gábor Tamás* és *dr. Láng Zsolt* is.

A közgyűlésen nagyon sok kedves, számomra sokat jelentő bátorító szó hangzott el. *Fabiny Tamás* püspök *Martin Luther King* éppen ötven évvel ezelőtt elhangzott és híressé vált szavait idézte föl az álmáról. Majd arról beszélt, hogy nekünk Isten álmát kell álmodnunk, aki megálmodta és megalkotta ezt a csodát, akit embernek nevezett, s megváltotta. Azonban *Fabiny Tamás* azt is a szívemre helyezte, hogy ébresszem a gyülekezetet.

Másnap együtt szolgáltam püspökünkkel. Köszöntött mint másodlelkészt, s megkérdezte, hogy aludtam. Köszönöm, rosszul! – mondtam, mert még este is annyi pozitív impulzus kavargott bennem, hogy idő kellett a feldolgozásukhoz. De remélem, ezután már újra jól alszom, álmodom Isten álmát, s reggelre kelve friss erővel ébresztem a gyülekezetet.

Az ünnepi istentiszteletet és a közgyűlést természetesen szeretetvendégség követte, ahol távolról jött és rég nem látott, valamint budavári és nemrég látott testvérekkel ölelkeztünk össze. Köszönöm *Ibolyának*, egyházfinknak és minden szorgos kéznek, amit hozzátett ehhez az ünnephez.

Ez az én szubjektív beszámoló. Mindez 2013. augusztus 31-én délelőtt 11 órakor történt a budavári evangélikus templomban.

■ BENCÉNÉ SZABÓ MÁRTA

Munkaévkezdhet az Üllői úton

▶ Folytatás az 1. oldalról

Az átalakítás átmeneti idejére megbírást kapott vezető, *Végh Szabolcs* köszöntőbeszédében osztotta meg gondolatait a jelenlevőkkel. Mint mondta, elsőrendű célja, hogy az átmenetben bizottsága az iroda zavartalan működését, és igyekezik elősegíteni a hatékony munkavégzést. Folytatni szeretné elődje, *Kákay István* munkáját, hiszen a leköszönő igazgató érdeme az országos iroda osztályai közötti jó együttműködés. Az új vezető tevé-

Pröhle Gergely indokol

kenységét – *Sághy András* személyében – egy szervezetfejlesztő szakember segíti majd, aki szintén nem ismeretlen az egyházi közéletben. (Édesapja evangélikus lelkész volt, miként a domonai gyülekezetben szolgáló fivére is az, ő maga pedig a pesterzsébeti gyülekezetben töltött be presbiteri és másodfelügyelői tisztséget.)

Egyházunk elnöksége az egybeültek szívére helyezte a jó együttműködést új vezetőjükkel.

■ BALLA MÁRIA

Albániai tanulságok Jézus iskolájában...

Szeptember első hetének végén az iskolakezdés első sokkján talán már túl vagyunk, de gondolataink még mindig az új tanév által felvetett ezernyi kérdés körül forognak. Magam is sokat gondolok az új évet kezdő diákseregére és pedagógustársadalmamra, a szülőkre és egyházi iskoláinkra. Az új rendszerű hittanoktatás ezernyi kérdése, a még mindig ismeretlen részletszabályozás nemcsak tájékozódásra, fokozott egymásra figyelésre, ismereteink gyors megosztására, de felelős imádságra is indít bennünket.

Szeptember elején Jézus iskolájában is új tanév, új munkaév kezdődik. A múlt héten mindhárom kerületben összegyűltünk (az északiak a Mátrában, a déliek Balatonszárszón, a nyugatiak pedig Piliscsabán) lelkészeinkkel munkaévkezdő erőgyűjtésre, közös imádságra és tapasztalatcserére.

löttének, a teljhatalmú egykori kommunista diktátornak, *Enver Hodzsának*, illetve a szegények segítőjének, kalkuttai *Teréz anyának* állít emléket.

Mielőtt azonban a részletekre térnék, néhány szó a személyes érintettségről. Már középiskolás koromban csiklandozta a kíváncsiságomat ez a kicsi, ismeretlen és furcsa dél-balkáni ország. A hetvenes évek végén, amikor minket, magyarokat a szocialista blokk „legvidámabb barakkjaként” jellemeztek, Albánia különutas politikát folytatott. A kommunista diktatúrát tökélyre fejlesztették. *Sztálin* halála után, amikor a Szovjetunióban a múlt bűneinek feltárása elkezdődött, Albánia megszakította kapcsolatait a helyes útról letévedő nagy testvérrel... Egy ideig a szomszédos Jugoszlávia és a távoli Kína volt a

zakat, vallási közösségeket felszámolta, templomok százait romboltatta le, a többit bezáratta. Létrehozta a világ első ateista államát. Albánia gazdaságilag is bezárkózott. Önellátásra törekedett, más országokkal szinte egyáltalán nem kereskedett. (Máig nem tudom, hogyan jutott ki akkoriban Albániából és miként kerülhetett az egyik székesfehérvári bolt polcaira albán fügelekvár. Mindenesetre én rátaláltam, és megszerettem. Máig büszke vagyok arra a kamaszkori hőstetemre, hogy egy alkalommal egyszerre tizenkét üveg lekvárt vettem, ezzel szinte megrendítő ütéssel mérve az albán kommunista politikára...)

Ez a jobb sorsra érdemes ország, de különösen sokat szenvedett lakói

A SZERZŐ FELVÉTELE

minta, de aztán ez a két ország is letévedt a „helyes útról”...

A paranoiás *Enver Hodzsa* kívül és belül is, mindenütt mindenki ellen-séget látott. Partizánmúltjából kiindulva a hárommillió országban mindenfelé betonbunkereket építtetett. Becslések szerint körülbelül hétszázszert... Az ellenségnek számító egyhá-

valahogy mindig közel álltak a szívemhez. Még akkor is együttérzés volt bennem, amikor mások viccelődtek a szegénységén és elesetségén.

Idén nyáron néhány napra eljutottam Albániába. A főváros, *Tirana* belvárosában tűnődtem el az egymás szomszédságában álló két különleges épület, két kultikus hely együttes mondanivalóján.

ÉGTÁJOLÓ

ség és szomszág nem múlt el az ateista politika és erőszak évtizedei alatt, épp ellenkezőleg, felébredt!

Ott, a tiranai katolikus templom ajtajában fiatal, szolgálatra készülő apácákkal találkoztam. Jó példát, értékes életmintát láttak, amelyet érdemes követni. Isten áldása kísérje őket a jézusi szeretet útján!

Két albán épület, két kultikus hely egymás szomszédságában. Két híres albán ember életének és értékrendjének öröksége. Az egyik az erőszak képviselője, a másik a szeretetét. Az egyik mindent elvett, a másik mindent odaadott. Az egyik azt hitte, hogy mindent megtehet másokkal, a másik úgy érezte, mindent meg kell tennie másokért.

Jézus mondja: „Mert aki meg akarja menteni az életét, az elveszti, aki pedig elveszti az életét énértem és az evangéliumért, megmenti azt.” (Mk 8,35) Az új munkaévben is az értünk mindent odaadó, életünket megmentő Jézus kísérjen és tanítson minket!

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

A kép, amelyet ezúton szeretnék megosztani a Jézus iskolájába járókkal, még a nyári pihenés emléke, de Jézus örök szavának igazságát láttatta meg velem. Két, egymástól karnyújtásnyi távolságra álló épületet ábrázol az albán főváros, *Tirana* szívében. A két épület Albánia két legismertebb zsi-

Elviselni egymást szeretetben

Munkaévkezdő lelkészkonferencia Nyugaton

► **Közös erőgyűjtésre, együtt gondolkodásra és tapasztalatcserére jöttek össze a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészei augusztus 27–29. között a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. A találkozó mottóját az ideai reformáció és tolerancia évének alcíme adta: „Elviselni egymást szeretetben”. Ezt a gondolatot nemcsak elméleti előadások segítségével, hanem a gyakorlatban is átélhették a résztvevők a három nap során.**

Kedd: szembesülni az új kihívásokkal

Már az első este szembesítette a jelenlévőket a kezdődő munkaév legfontosabb problémáival. Szemerei János püspök köszöntője, majd a bemutatkozó kör után Smidéliusz Drobina Erzsébet surdi lelkész tartott esti áhitatot Jn 7,37–38 alapján. Arra hívta fel kollégái figyel-

mét, hogy nincs nagyobb biztatás annál, mint a gondokon felülemelkedő Jézusra figyelni. Ezután Kodácsy-Simon Eszter, a nevelési és oktatási bizottság tagja tartott rövid tájékoztatót a hitoktatási reformmal kapcsolatos tudnivalókról, a hallgatóság pedig kérdéseket tett fel az éjszakába nyúlóan.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szerda: az esőtől a harangszóig

A reggeli áhitat hangulati aláfestéséről az eső kopogása gondoskodott. Vancsai József bakony-szombathelyi lelkésznek fel is kellett emelnie a hangját, hogy igehirdetése érthető legyen mindenki számára. ApCsel 11,17 alapján arra figyelmeztette szolgatársait, hogy vigyázzanak, ne váljanak az evangélium terjedésének akadályává.

A délelőtti folyamán két előadó mondta el gondolatait a konferencia fő témájához kapcsolódva. Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke lelkészi, illetve egyházvezetői szempontból beszélt az egymás elviselésének nehézségeiről. Először bibliai alapvetést adott, majd őszintén kitért a gyakorlati kérdésekre is. Szerinte a megoldást abban találhatjuk meg, ha Krisztus példáját követjük embertársaink elhordozásában. Így megtanulhatjuk nem passzívan elhordozni, hanem aktívan hordozni a másikat – nyitottan és kompromisszum nélkül, egyszerre keményen és szeretettel. „Szükségünk van egymásra. Szeressük és tiszteljük egymást sokkal jobban” – zárta mondandóját a püspök.

A másik előadó, Goda Gyula szervezőpszichológiai, vezetéstudományi szakember szervezőfejlesztői szemmel bontotta ki a témát. Hangsúlyozta a másik elfogadásának fontosságát, ami azonban nem egyenlő az egyetértéssel. Majd így folytatta: valakit szeretni többet jelent, mint egyszerűen elviselni őt. „Nem belehalni kell, hanem élni egymásért, Istenért a kicsi, mindennapi dolgokban” – tette hozzá.

Az elhangzott előadásokat fórumbeszélgetés követte, melyben aktívan részt vettek a jelen lévő lelkészek.

Délutánra – hála Istennek – kisütött a nap, így sor kerülhetett a Pázmáneumba tervezett kirándulásra. Akinek kedve volt a sétához, Valkony Zsófia egyetemista idegenvezetésével megtekinthette a Pázmány Péter Katolikus Egyetem piliscsabai épületeit, köztük a Makovecz Imre által tervezett Stephaneumot.

A résztvevők felrészülve tértek vissza az evangélikus templomba a második elméleti blokkra,

melynek előadói Török Gábor és Rochlitz Kyra, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének oktatói voltak. Előadásukban kifejtették, hogy önmagunk elviselése talán kritériuma annak, hogy mások elviselésére vállalkozunk. Kiemelték: egymás hordozása csak úgy működhet, ha Krisztus van a középpontban, körülötte vagyunk, felé indulunk, így kerülünk közelebb egymáshoz is. Végül az irgalmas samaritánus példázata alapján arra világított rá, hogy nemcsak az a kérdés, mit tegyünk másokkal, hanem az is, hogy tudunk-e segítséget elfogadni mi magunk.

Vacsora után a megújult Dunántúli Harangszót mutatta be (és osztotta ki) Kovács László nemeskoltai lelkész, megbízott főszerkesztő, valamint a terjesztésért felelős Koczor György zalaistvándi lelkész.

A tartalmas napot Heinrichs Eszter Gal 6,2 alapján tartott áhitata zárta. „Jézus teherhordozása nemcsak példa, hanem erőforrás is számunkra” – hangsúlyozta az ágfalvai lelkész.

Csütörtök: újult erővel indulni

Az utolsó napon Szemerei János püspök kerületi fórum keretében tájékoztatta a lelkészeket az aktuális témákról. Így beszélt többek között a pályázati lázról, az országos irodán történt változásokról, valamint a gyülekezetek ellátottságáról is, majd válaszolt a felmerülő kérdésekre.

A záró úrvacsorás istentisztelet a közösség megélésének erőt adó tapasztalatával bocsátotta útjukra a résztvevőket. Szemerei János hirdette Isten igéjét (felső képünkön), a liturgiában Baranyay Csaba közzei lelkész működött közre. A zenei szolgálatot Kovács László nemeskoltai és Mesterházy Balázs harkai lelképásztor látta el.

A püspök a szeretet áráról beszélt Jn 15,13.16 alapján tartott prédikációjában. Beszélt arról, hogy igazi értékünket az adja, hogy fontosak vagyunk Istennek. „Ez a mi forrásunk. Szeretetre éhezünk lelkünk, életünk forrása, hogy nagyon sokat érünk neki” – fogalmazott.

Ezt az elfogadottságot élhették meg a jelenlévők a nagy körben vett, egymásnak osztott úrvacsorában. Majd – egy kosárból egymás nevére kihúva – azt a feladatot kapták, hogy egy éven keresztül imádkozzanak szolgatársukért. Így valósítva meg a gyakorlatban is a találkozó fő üzenetét: hordozni egymást szeretetben.

■ ADÁMI MÁRIA

Megerősített fraternitás

► **Az Északi Egyházkerület munkaévkezdő lelkész találkozója – 2010 után – ismét a mátraházi református konferencia-központban kapott helyet augusztus 27–29. között. A háromnapos alkalmon az egyházkerület lelkészeinek nagy része megfordult – szám szerint nyolcvanöten. A program fő témája a Megfáradás és megújulás a lelkészi szolgálatban volt. Az előző évekhez képest új programponntal is gazdagodott az együttlét, amely nem szellemi, hanem fizikai igénybevételt jelentett a résztvevőknek: a szerda délutáni Mátra-túrával.**

A nyitóáhitatot Heinemann Ildikó tartotta Neh 4,4 alapján. A vecsési lelkész a témát máris mélységeiben ragadta meg, hisz a hallgatóságot a lelkészi szolgálat során összegyűlt sok-sok lelki törmelékkel szembesítette.

A fő témát három előadó vitaindító gondolatai alapján három szolgálati területen vizsgálták meg a jelenlévők. A haldoklók kíséréséről Némethné Tóth Szilvia kórházi lelkigondozó, a hitoktatásban rejlő kihívásokról Koczor Tamás budapest-ferencvárosi lelkész, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium iskolalelkésze, a lelkészi életpályáról pedig Ribár János nyugalmazott esperes szólt. A személyes élményekre építő – szívszorító, olykor önvizsgálatra

kalmatlanságérzés, érzelmi kimerülés, a munka értelmébe vetett hit elvesztése.

A kiégés kezelésében és megelőzésében nagyon fontos szerepet kap a pihenés, a munka és szabadidő tudatos szétválasztása, illetve a személyes támasz keresése. Mindeközben pedig elengedhetetlen az Istennel való megbékélés és a vele való napi kapcsolat megerősítése. A kiégéstől nem kell megijedni, emberi dolog, bárkivel megtörténhet, ugyanakkor komolyan kell venni az első jeleket, hogy a teljes összeomlás elkerülhető legyen.

Déltájban még úgy tűnt, hogy a tervezett túrát elmossa az eső, ám csodával határos módon a programba vett időpontra kitisztult az ég. Buday Barnabás arnói lelkész, a Magyar Cserkészszövetség elnöke rutinos természetjáróként ajánlott fel három túravonalat a lelkészeknek: egy hosszabbat az „agaraknak”, egy közepeset és egy rövidebbet a séta közben inkább szemlélődni vágyóknak. A cél mindhárom csoportnak a Sás-

tó melletti kilátó volt. Az ötvenméteres torony meghódítására, a 268 lépcső megmászására harmincnyolc vállalkoztak. Mindezek után mi sem eshetett volna jobban, mint a vacsora, az elgondolkodtató esti áhitat és a Boyzless Voice énekegyüttes egyórás vidám, lendületes – biznyságtétellel egybekötött – koncertje.

A konferencia-központ udvarán kialakított, égre nyíló templomban csütörtök délelőtt úrvacsorás istentiszteletre került sor Fabiny Ta-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

kényszerítő vagy éppen rácsodálkozást kiváltó – felszólalások bőven adtak municiót a kiscsoportos beszélgetésekhez.

Az esti és reggeli áhitatokat Bence Imre esperes tartotta Illés próféta életéből vett szakaszok alapján. A hangsúlyt arra fektette, hogy Illés – bármilyen meglepő is – depresszióba esett, és bizony a kiégés határára jutott. Isten azonban gondoskodott róla, hogy be tudja végezni a rábízott szolgálatot.

Szerda délelőtt a találkozó fő előadója, Kerekes Márton kecskeméti református kórházlelkész kapott szót. A szakember a kiégés számos előzményére, tünetére és következményére hívta fel a figyelmet. Elmondása szerint a kiégés fizikai és lelki kimerültségi állapot, amely a hivatás gyakorlásával és a „hivatásidentitással” kapcsolatban szerzett negatív élmények nyomán jelentkezik. Jellemzői: túlerheltség, al-

más szolgálatával. A püspök 2Móz 32,30–34 alapján először Mózesről, a másnap emberéről szólt, aki a magának bálványt készítő népről közbenjárt. Majd Jézus Krisztust helyezte a központba, aki „a harmadnap embere”, az Isten fia, aki még a halált is vállalta miattunk, helyettünk, érettünk.

Búcsúzás előtt még Fabri György egyházkerületi felügyelő számolt be az aktuális közegházi történésekről, majd Kodácsy-Simon Eszter, a nevelési és oktatási bizottság tagja a hit- és erkölcsoktatással kapcsolatos információkat osztotta meg a résztvevőkkel.

A hittestvéri hangulatban telt háromnapos együttlét reménység szerint tovább erősítette az egyházkerület lelkészei közötti fraternitást, és így mindenki még inkább várja a jövőre megrendezésre kerülő országos lelkész találkót.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Újra találkozott a Déli Egyházkerület lelkeszi karának nagy családja

► Találkozni jó. Készülünk rá. Várakozunk. Jó látni a rég nem látott arcokat. Jó megosztani egymással örömet és gondot. Jó beszélgetni és jó elcsendesedni egymás jelenlétében.

Szeptember utolsó hetében találkoztak egymással a Déli Egyházkerület lelkeszei a már hagyományosnak mondható tanévkezdő lelkeszkonferencián Balatonszárszón, az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban. Összeszokott társaság – zajos, vidám, közvetlen és jókedvű –, egymást sokszor fél szavakból, szempillantásokból is megértik. A külső szemlélőnek is úgy tűnhetett, többről van itt szó egy

laltatni az örök üzenetet, hogy érthető, vonzó és életet, erőt adó legyen? – többek között ezeket a kérdéseket vetette fel az előadó. A délelőtti program közös homiletikai gyakorlattal fejeződött be, melynek során egymás prédikációi által gazdagodhattak a jelenlévők.

A délutánt egy komolyabb téma „árnykolta” be, de aztán kiderült, hogy mégsem: *Bodó Sára*, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense, gyakorlati teológus tartott előadást a gyással kapcsolatos homiletikai kérdésekről – hittel, reménységgel, derűvel.

Az esti áhítat után egy zenei csemegének is örülhettünk: a *Boyzless Voice (alsó képiünkön)* tolmácsolásában hallhattunk Urunkat dicséző énekeket többféle előadói stílusban, és bizony,

konferenciánál, sokkal inkább nagy családi találkozóra hasonlít az együttléte.

Idén különös hangsúlyt kaptak a homiletikai kérdések, jó volt együtt gondolkodni, jó volt közösen tanulmányozni és magyarázni a Szentírás igéit. Az alaphangot *Gáncs Péter*, az egyházkerület püspöke (*képiünkön*) „intonálta”. Kezdőhíttatában cipőjéből kilépve, meztől hirdette Isten igéjét: hangsúlyozva ezáltal a feladat szentiségét és az igehirdető mindenkor alázatának szükségességét.

A találkozó első napjának délutánján *Balázs Géza* nyelvész, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékvezető egyetem tanára a modern retorika üzenetéről tartott előadást, bevezetve hallgatóságát korunk kommunikációs kihívásainak rejtelmeibe. *Szabóné Mátrai Marianna*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Gyakorlati Intézetének vezetője közös bibliatanulmányozásra hívott, míg *Dejcsics Konrád* bencés szerzetes az ókori apoftegma (rövid, velős mondások) világába kalauzolta a jelenlévőket. Az estét *Románé Bolba Márta* lelkesző áhítata zárta.

A szervezett program lezajlásával természetesen nem ért véget a nap, a „családtagok” nem tértek nyugovóra, sőt az este a nagy beszélgetések idejét hozta magával. Éjszakába nyúlóan maradtak együtt a kis csoportok, asztaltársaságok, hogy beszámoljanak egymásnak mindarról, ami az utolsó találkozás óta történt velük.

A második nap *Sefcsik Zoltán* szekszárdi lelkes evangélikus igemagyarázatával kezdődött. Ezt *Szabó Lajosnak*, az EHE rektorának előadása követte, melynek címe önmagáért beszél: *Jó kedvvel, jó érzéssel: a szószerkés. Isten igéjének hirdetése, magyarázása, tanulmányozása a lelkeszi szolgálat alapja, kiindulópontja, ez kétségtelen. Hogyan lehet úgy megszö-*

még a közös éneklés és tánc sem hiányzott a fergeteges előadásból.

A beszámoló eddig olvasva úgy tűnhet, hogy ez egy „győzelmi jelentés”, amelyből csak az derül ki, hogy minden a lehető legnagyobb rendben van. A helyzet az, hogy a „családtagok” őszinték, és a jókedvű együttléte és vidám hangulat ellenére nagyon sok komoly problémát, gondot is megosztottak egymással. Igaz, elsősorban nem a napközbeni előadások során (bár sokszor ott is), hanem minden lehetőséget kihasználva a beszélgetésre.

Sok minden terítékre került, ami aggasztó, mi több, kétségbeesítő. A legtöbb kérdés természetesen a most bevezetésre kerülő hittanoktatással kapcsolatban merült fel. Többen is megfogalmazták: elfogadhatatlan, hogy pár nappal a tanévkezdés előtt alapvető kérdések tisztázatlanok, fejtelenség és káosz uralkodik, amely lehetetlenné teszi, hogy jól szervezeten, jól előkészítetten induljon ez a nagyon fontos szolgálat.

Az utolsó, harmadik nap délelőttjén szinte teljes egészében a hittanoktatással kapcsolatos kérdésekről folyt a szó. A meghívott előadó, *Kodácsy-Simon Eszter* – az EHE Rendszeres Teológiai Tanszékének oktatója – igyekezett a rendelkezésre álló információk alapján a lehető legtöbbet átadni ismereteiből, segítséget nyújtva abban, hogy minél kisebb fennakadásokkal kezdődhessen el a hittanóra megtartása az idei tanévtől.

A háromnapos együttléte közös úrvacsorai istentisztelettel zárult, majd következett a búcsúzás. Elköszöntek egymástól a családtagok, hogy a találkozás örömeivel, közös emlékekkel gazdagabban folytassák szolgálatukat a rájuk bízottak között *szélességen és hosszúságon, magasságon és mélységen át a teljesség felé.* (Ef 3,14–21 volt a találkozó áhítatainak alapigéje.)

■ SZABÓ SZILÁRD

Beiktatása helyszínén köszöntötték Gáncs Pétert, a jubiláns püspököt

► „Aligha volt tízéves szolgálatom alatt sok annál jobb döntésem, mint hogy ide, Békéscsábára hoztuk iktatásomat. Örülök, hogy innen indulhattam a szolgálatba, és jó ide, a startkőre időnként visszatérni” – fogalmazott *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke szeptember 1-jén a békéscsabai Nagytemplomban tartott istentiszteleten, melynek során megemlékeztek az éppen egy évvel ezelőtt történt püspökiiktatásra.

Gáncs Péter igehirdetésének alapigéje ugyanaz volt, mint akkor (Jn 21,15–16): „*Legeltesd és őrizd az én juhaimat!*”

Péter halászból vált pásztorrá, Jézus bízta meg ezzel. Érezzük ennek szimbolikus jelentését. A halász táplálékának tekinti a halat, csapdát állít, hogy elfogja, és küzdelem van közöttük. Ezzel szemben a pásztor táplálja juhait, életközösséget vállal velük, furulyázik és nevet ad nekik, soruk azonos – fogalmazott a püspök, hozzátéve, hogy a mostani jubileum önvizsgálatra készíti: nem lett-e inkább halász, semmint pásztor. Nem szakadt-e el azoktól, akik közé küldte a Főpásztor, és akikkel együtt az ő tulajdonai vagyunk.

„Tíz év, tudom, nem nagy idő, de nekem lehetőség arra, hogy most hálátelt szívvel újra megálljak itt, a békéscsabai Nagytemplom oltára előtt, ránézzek a Főpásztorra, és megkérdezzem tőle, ő hogyan látja, mennyit sikerült az ő tíz évvel ezelőtti parancsából, megbízásából teljesíteni. Hányszor sikerült valóban legeltetni, őrizni, megtartani, és hányszor nem a rám bízottakat. Hányan veszték el, talán azért, mert én nem figyeltem eléggé rájuk, nem azt mondtam, nem azt tettem, amit a Főpásztor szeretett volna. Mégis úgy érzem, lehetőség számomra, hogy a tizedik évfordulón innen indulhatok pásztorolt pásztoroként tovább” – mondta prédikációjában Gáncs Péter.

Igehirdetését rendhagyó módon nem a több mint kétszáz éve épített békéscsabai evangélikus Nagytemplom csodálatos oltárának szószékéről mondta el az elnök-püspök, hanem az oldalt, a padosorok közelében elhelyezett szószékéről, hogy – szavai szerint – közel legyen a hívekhez, érezze a gyülekezet közelségét.

Az istentiszteleten a békéscsabai egyházközösség igazgató lelkesze, *Kutyej Pál Gábor* és a Kelet-békécsi Egyházmegye esperese, *Kondor Péter* is szolgált mások mellett köszöntve a vendégeket. Köztük is *Szabó Lajost*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorát, *Szabóné Mátrai Mariann* püspökhelyettesét és *dr. Rück Andrást*, a Kelet-békécsi Egyházmegye felügyelőjét, aktív és nyugdíjas lelkeszeket, valamint híveket közelről s távolról.

Kondor Péter köszöntőjében kiemelte, hogy az ünnepi istentisztelet jó alkalom visszatekinteni az áldásokkal teli útra, nem feledve, hogy hány és hány sürgető feladat van még előttünk. Ezekhez kívánt mindenekelőtt Istentől átvett bölcsességet Gáncs Péternek.

A jubiláló püspök rendhagyó ajándékot is kapott. A jó nevű helyi festőművész, *Várkonyi János* jellegzetes csabai házat megörökítő alkotása mellett egy cserépnny (nem tévedés: cserépnny!) csabai vastagkolbászt.

Az istentiszteleten Gáncs Péter sorra vette, hogy az elmúlt tíz évben mi minden hozta vissza Békéscsábára. Itt volt az első ordinációja, itt szentelte az egyetlen templomot, a fényesi temetőkápolnát; intézmények avatásán, az oltárkép szentelésén, sok lelkeszi, pedagógiai találkozáson, konferencián és megemlékezésen vett részt. Kiemelte, hogy itteni művész, a gimnázium művész-tanára készítette el az egyházkerület – számba szökkenő gabonát ábrázoló – logóját, de mindezek mellett a legnagyobb öröm számára a békéscsabai evangélikus óvoda elindulása, amit hosszabb ideje olyannyira szorgalmazott.

■ SZEGFŰ KATALIN

Kondor Péter esperes köszönti a Déli Egyházkerület lelkeszi vezetőjét

FORRÁS: WIKIMÉDIA

Az új ateizmus

Néhány éve beszélnek egyfajta „új ateizmusról”. Ausztriában is támadásba lendült, amint azt legutóbb az egyház kiváltságai elleni népi kezdeményezés mutatta. A kezdeményező *Niko Almnak* közismert támogatói akadtak, mint *Günther Paal* és *Dirk Stermann* kabarettisták.

Az „új ateizmus” elnevezés *Gary Wolf* amerikai újságírótól származik. Egy 2006-ban írt cikkében beszélt „a nem hívők egyházáról” és fejeiről: *Richard Dawkins*ról, *Sam Harris*ről és *Daniel Dennett*ről. Az említettekhez számolják még ma is *Christopher Hitchens*-t. „A négy lovas” megnevezéssel is illették őket, utalva a *Jelenések könyvének* szereplőire [6,1–8]. Érdekes módon nem csupán ellenfeleik kommentálják apokaliptikus hangvétellel az új ateisták fellépését, hanem ők maguk szállnak harcba vallásos buzgalommal mindenféle vallás ellen.

Az új ateizmus világnézeti alapja a modern evolúcióelméletre épülő materialista világszemlélet, ezt ma szívesen nevezik naturalizmusnak. A naturalista gondolkodásnak az új ateizmustól függetlenül is vannak különböző válfajai. Az új ateizmus esetében azonban egy olyan világnézetről van szó, amely bár azt állítja magáról, hogy tudományos, végső soron pusztán csak ideológia.

Az új ateistákra jellemző, hogy a vallási közösségekhez hasonlóan

próbálnak szerveződni. Így jött létre a Brights Mozgalom, azon személyek nemzetközi hálózata, akik az új ateizmus szellemében a naturalista világméretet fogadják el. A „Brights” („világos fejek”) elnevezést a Nemzetközi Ateista Szövetség 2003-as konferenciáján indították útjára.

Ausztriában néhány aktivista megalakította az Ausztriai Ateista Vallási Közösséget, amely tagokat toboroz, és arra törekszik, hogy törvényes vallási közösségként ismertesse el magát. Bármennyire szokatlanul hangzik is, alapszabálya szerint az egyesület kifejezetten azt igényli, hogy vallásos hitbéli közösségek tekintsék. Az ateizmus mint hitvallástétel célja, hogy így vegye fel a harcot az államilag elismert vallási közösségek kiváltságaival szemben.

Az új ateisták nemcsak hamisnak és károsnak tartják az istenhitét, hanem minden tiszteletet megtagadnak a vallás és az istenhit iránt. Így írásai és kampányai szándékosan nincsenek tekintettel a vallásos érzésekre, és ezek megsértését tudatosan harci eszközként alkalmazzák, hogy felhívják magukra a figyelmet.

Az új ateizmus válasz 2001. szeptember 11-ére. Azon a napon, amikor iszlamista merénylők két, utasokkal teli repülőgépet a New York-i Világkereskedelmi Központ ikertornyainak vezettek, és ezzel hadat üzentek

a nyugati világnak, a vallás újjáéledése gyűlöletes arcát mutatta meg. A „nincs tisztelet a vallás iránt” jelszóval az új, harcos ateizmus azonban a gondolat-, a lelkiismereti és vallásszabadság elemi emberi jogát kérdőjelezi meg.

A vallásszabadság mint emberi jog semmiképpen sem jelenti azt, hogy egy világnézeti semleges államban minden vallási vagy vallásilag megindokolt tevékenységet el kell fogadni. A vallási közösségeknek maguknak is tiszteletben kell tartaniuk azokat az alkotmányos alapelveket, amelyek nyomán védelemben részesül a vallásszabadság.

Az új ateistákkal vívott szópárbaj csak egy szelete a vallás nyilvánosságáról zajló vitának. A vita nem csupán arról folyik, hogy a demokratikus és világnézeti pluralista jogállam rá van-e utalva – és mennyire – a (civil) vallásosságra mint az értékek forrására, hanem ugyanannyira arról is, hogy mennyi vallást visel el a modern társadalom és a szekuláris állam. Az új ateizmus leegyszerűsített válaszokat ad ezekre a kérdésekre, és következményei veszélyeztetik a szabadságot.

■ ULRICH KÖRTNER

Forrás: *Saat – Evangelische Kirchenzeitung für Österreich*, 2013/5.

Fordította: dr. Szentpétery Péter

A fordító megjegyzései

A német származású szerző a Bécsi Egyetem Teológiai Karának rendszeresteológia-professzora, az osztrák kormány és a német kancellári hivatal bioetikai tanácsadó bizottságának tagja, a német protestáns egyházak világnézeti központja kuratóriumának elnöke.

Niko Alm újságíró, médiavállalkozó, a felekezeten kívüliek tanácsának elnöke népi kezdeményezéssel élt az államilag elismert vallási közösségek kiváltságainak eltörléséért. Ehhez csatlakozott többek között *Günther Paal* kabarettista, zenész és a német származású *Dirk Stermann* rádiós műsorvezető, író, kabarettista.

A parlament napirendjére vételhez szükséges százezer aláírást idén április 15–22. között kellett volna

összegyűjteniük, de csak 56 600-at sikerült (ez a háború óta a legalacsonyabb szám az ilyen eljárásban).

Gary Wolf a San Franciscó-i *Wired Magazine* 2006. novemberi számában jelentette meg írását.

Richard Dawkins oxfordi biológus, zoológus könyvei magyarul is olvashatók. Az új ateizmusnak *The God Delusion* (2006; magyarul *Isteni téveszme*, 2007) című könyve adott új lendületet. Jelen sorok írója is ott volt a Szkeptikus Társaság által *Vágó Istvánnal* és *ifj. Marosán Györggyel* szervezett könyvbemutatón. Ha Dawkins ki nem állhatja a vallásokat, különösen is a kereszténységet, legalább a velük kapcsolatos tényeket tiszteletben tarthatta volna.

Daniel Dennett, a massachusettsi Tufts Egyetem filozófiaprofesszora, magyarul is megjelent több könyve, köztük a *Darwin veszélyes ideája* (eredeti kiadás 1991, magyar kiadás 1998).

Sam Harris író, újságíró, neurológus nagy vihart kavart könyve (2006) *Tények és keresztények* címmel 2009-ben jelent meg magyarul.

A brit-amerikai *Christopher Hitchens* író, újságíró (1949–2011) ismertségéhez is nagymértékben hozzájárult agresszív stílusa. Aki minden bajért a vallásokat és a valóságos embereket okolja, az 2001. szeptember 11-étől függetlenül is talált volna ürügyet a vallás elleni támadásra.

A kommunizmus uralma alatt száz- és százmilliók egyszer már megtapasztalhatták, hogy a „bajnál” csak a „gyógyszer” rosszabb...

■ Sz. P.

Richard Dawkins kampánya a londoni 25-ös busz oldalán

Spirituális feltöltődés az autópályák mellett

► Több tízezer utazó állt meg ezen a nyáron a németországi autópályák mellett felállított negyven kápolna egyikénél. Az Autobahnkirche (autópálya-templom) néven emlegetett apró templomok az utazás közbeni megpihenést és spirituális feltöltődést szolgálják.

A Frankfurtot Kölnnel összekötő A3-as autópálya mellett áll a negyven kápolna egyike, mely fizikai és lelki feltöltődést nyújt az úton lévőknek. Hiába hallatszik mindenfelől a teljes sebességgel száguldó autók zaja, a kis templomba belépve teljes csend fogadja a látogatót: az üvegtető csupán a napfényt engedi át. Bent egy táblán a következő felirat olvasható: „Ez a hely a nyugalom és a béke oázisa mindazok számára, akik egy pillanatra ki akarnak szabadni a forgalomból és a száguldásból, hogy az imádságban békére leljenek.”

Az Autobahnkircheket a környék katolikus vagy protestáns plébániájának hívei gondozzák. Tisztán és rendben tartják a kápolnákat, friss virágot hoznak az oltárra, és ügyelnek, hogy mindig legyen bent elegendő tájékoztató füzet. Vendégkönyvet is kihelyeznek, melyben nyomon követhető a látogatók száma. Ezek tanúsága szerint a medenbachi autópálya-templom például évi 45 ezer látogatót számlál.

Míg a hagyományos templomokban foglalkoznak a hívek, a német autópályák mellett felállított rendhagyó kápolnák olyan közönséget is megérintenek, akiktől a vallásgyakorlás távol áll. „Sok utazó egyszerűen kíváncsiságból tér be – mondja *Utz Machert* medenbachi protestáns lelkész. – Ez az első lépés a spiritualitás felé.”

„A medenbachi kápolnában van valami különleges és egyszerű, ami betölti a szívemet – mondja az ötvenkét éves *Ulrika*, aki munkája miatt gyakran van úton, és rendszeresen megáll itt feltöltődni. – Nem járok vasárnapra templomba, de a vallási épületekből áradó derűs nyugalom mindig megérint.”

A hatvanegy éves *Edmund* is hasonlóan nyilatkozik: „Havi tízezer kilométert vezetek. Itt, a kápolnában feltöltődöm, és megnyugodva folytatom az utat tovább. Imádkozom Istenhez, hogy védjen meg hosszú utazásaim során, és hogy vigyázzon a családomra.”

A medenbachi kápolnát a protestánsok tartják fenn, de a kápolna mindenki előtt nyitva áll. „Az Autobahnkirche ökumenikus kezdeményezés” – mondja el *Utz Machert*. Az oltár felállítását az evangélikus és a katolikus egyház közösen finanszírozta, a márciustól októberig havi egy alkalommal megtartott misét a lelkészek és a papok felváltva mutatják be. Maga az épület a protestáns hagyományokba illeszkedik, a templom berendezése azonban katolikus szokásokat tükröz. Ahogy egy látogató találoán megfogalmazta: „Legyen katolikus vagy protestáns, egy templom mindig az Istennel való találkozás helyszíne.”

■ Forrás: *La Croix/Magyar Kurír*

Michael Schumacher a Dillenburg és Siegen közötti autópálya-templomnál

Nyílt nap a nyíregyházi evangélikus gimnáziumban

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium nyílt napot tart szeptember 12-én 8 órától a továbbtanulás iránt érdeklődő 4. és 8. osztályos tanulók számára. A nyílt napon az érdeklődők betekinhetnek a nyolcosztályos gimnáziumi képzésbe (5. osztályban indul), az emelt nyelvi, emelt szintű fizika, emelt szintű informatika – médiainformatika, nyelvi előkészítő általános tantervű gimnáziumi képzésbe.

A szülőknél délután 17 órától továbbtanulási szülői értekezletet tartanak a gimnázium dísztermében.

Pályázat lelkészi állásra

A Kölcsei Evangélikus Egyházközség a szeptember 1-jével megüresedő lelkészi állására pályázatot ír ki. Az egyházközség várja azoknak a missziói lelkületű lelkészeknek a jelentkezését, akik a csodálatos környezetben, de nehéz körülmények között élő gyülekezet és szórványainak tanítását, lelkipályozását és egyben bátorítását vállalják. A lelkészi feladatok közé tartozik a szórványgyülekezetek – Tiszabecs, Fehérgyarmat, Mátészalka – evangélikus híveinek hűséges pásztoralása.

A lelkész javadalmazása átlagos. 2006-ban teljesen felújított, korszerűsített – három szoba összkomfortos – parókia várja, külön lelkészi hivattalal és a hozzá kapcsolódó vendégszobával. A parókiahoz művelhető kert is tartozik, benne több mint tíz éve ültetett, termő diófákkal. A díjlevél a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmege Esperesi Hivatalában megtekinthető.

A pályázatot a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmege címére (4400 Nyíregyháza, Luther tér 14.) kell eljuttatni postai úton vagy elektronikus formában (hajdusabolcsiegyhazmege@gmail.com). A pályázat benyújtásának határideje: szeptember 27. Bemutakozási lehetőség: szeptember 29. – október 13. között. A pályázat elbírálásának határideje: október 27.

Megterheli a magyar családokat az iskolakezdés

▶ Minden második iskoláskorú gyermeket nevelő háztartás komoly teherként éli meg a tanévkezdést. Sok család csak más kiadások rovására vagy családi és baráti kölcsönből, nagy ritkán hitelből képes fedezni.

Adományozásra ösztönző eredményt hozott az Ökumenikus Segélyszervezet megbízásából a Nézőpont Intézet által végzett reprezentatív kutatás a magyar családok beiskolázási kiadásairól. A kutatás eredményei is igazolják az E.ON döntését, miszerint az Ökumenikus Segélyszervezet stratégiai partnereként az adománygyűjtés élére állt, és héttmillió forinttal támogatta az *Iskolakezdés együtt!* akciót.

Az Ökumenikus Segélyszervezet igazgatója, Lehel László evangélikus lelkész az *Iskolakezdés együtt!* augusztus 30-i sajtótájékoztatóján

Azon magyar családok felénél, ahol iskoláskorú gyermek van, megterhelő, részben vállalhatatlan az iskolakezdéssel járó kiadások mértéke – ez a legfontosabb megállapítása a Nézőpont Intézet augusztus második felében végzett telefonos kutatásának. A megkérdezettek csupán 12 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nincs különösebben hatással a család büdzséjére a szeptember, míg 7 százalék egyenesen vállalhatatlannak ítéli ezt a teherterhelést.

Évtizedes tapasztalat, hogy az iskolakezdés az év egyik legkritikusabb időszaka a családi költségvetések szempontjából. Ezért idén már második alkalommal indított célzott adománygyűjtést és segélyprogramot augusztus folyamán az Ökumenikus Segélyszervezet. Az *Iskolakezdés együtt!* akció ke-

retében szeptember 30-áig a 1353-as telefonszám hívásával 250 forinttal járulhat hozzá bárki ahhoz, hogy ezer nélküli iskolásnak megfelelő, fejenként tízezer forint értékű taneszközöket vásárolhassanak.

Az ezer tanszercsomag szétosztása már meg is történt. Az Ökumenikus Segélyszervezet miskolci, szolnoki, orosházi, kastélyosdombói és budapesti átmeneti otthonaiban lakók, az olaszliszka, a szendrői és a soroksári (Budapest) szociális és fejlesztőközpontok látókörében élők, továbbá az Országos Segélyközpontot megkeresők, illetve erdélyi és kárpátaljai tanulók részesültek a segítségből. A segélyszervezet ugyanakkor országos intézményhálózatán keresztül háromszáz gyermek számára biztosít év közben is folyamatos szakér-

tői segítséget a szegénység okozta hátrányok leküzdéséhez. Hosszú távú programjai – fejlesztőpedagógusainak személyre szabott rendszeres foglalkozásai, szociális munkásainak folyamatos törődése, közösségi programjai – legtöbb gyereknek az egyetlen esélyt jelentik a szerencsésebb sorsú társaikhoz való felzárkózásra. Az ezer csomag összeállításához szükséges pénzen felül beérkező adományokat a segélyszervezet a háromszáz gyermek felzárkózását elősegítő egész éves munka támogatására fordítja.

„Célkitűzésünk túlmutat az egy szeri segítségnyújtáson” – nyilatkozta *Gáncs Kristóf*, az Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatója.

▶ Forrás: MÖSZ

„Ne rongálják a bizalmat a köznevelésben” – kérte a politika szereplőit *Balog Zoltán*, a pedagógusokat pedig arra kérte, hogy „ne engedjék beszívárogni az iskolákba az ellenállást”. Az emberi erőforrások minisztere tanévnyitó beszédében a közoktatást a család és az iskola közös felelősségének nevezte, ugyanis – mint fogalmazott – a család nem megrendelőként van jelen ebben a folyamatban.

A szeptember 1-jén nemzeti tanévnyitón – amelyet a 475 éves Debreceni Református Kollégiumban rendeztek, de az eső miatt a helyi Kölcsey Központban tartottak meg – *Fekete Károly*, a Református Hittudományi Egyetem rektora, a Református Kollégium igazgatótanácsának elnöke emlékeztetett rá, hogy a történelem során a tudományok európai őrhelye volt az iskola. A Kollégium mindig befogadta a szegény, de tehetséges diákokat, akik külföldről is hazahozták a tudást, ezért méltán ragadt rá az „ország iskolája” elnevezés. „Az ország iskolája köszönti a nemzet iskoláit” – mondta *Fekete Károly*.

„Ez az 1018. magyarországi tanév, ám ha sokadik is, igazi megújulást hozó...” – mutatott rá *Hoffmann Rózsa* köznevelésért felelős államtitkár.

Vadvízi evezés pedagógus módra

▶ Becsengtek. Diákoknak, pedagógusoknak egyaránt. A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Nevelési és Oktatási Osztálya augusztus 27-én tartott tanévnyitó intézményvezetői értekezletet. Hogy melyek voltak a konferencia legfontosabb témái, illetve hogy a 2013/14-es tanév milyen változásokat ígér, arról *Varga Márta* osztályvezetőt kérdeztük.

– Miként zajlik egy ilyen tanévnyitó alkalom? Melyek voltak a napirendi pontok?

– Minden tanévkezdést megelőzően szervezünk egy találkozási alkalmat, melyen valamennyi nevelési és oktatási intézmény vezetője részt vesz. Ilyenkor lelkiileg és közösségre is ráhangolódunk az előttünk álló feladatokra. A programot pedig úgy állítjuk össze, hogy mindig legyen előadónk az oktatáspolitikai területéről is, aki éppen időszerű kérdést jár körül.

Idén *Tóth Mária* volt a vendégünk, annak a szakmai projektnek a vezetője, amely a *pedagóguséletpálya-modellen* belül a *pedagógusminősítési rendszert* dolgozza ki. Jelentős változás köszönt ránk ugyanis szeptembertől, mivel a pedagógusokat egy részletes szempontsor alapján – vagyis nem csupán a pályán eltöltött évek vagy végzettségük, hanem a mindennapi tanítás során tapasztalható módszertani felkészültségük és tudományos tevékenységük szerint is – értékelni fogják. Meg kell felelniük egy bizonyos feltételrendszernek, és csak a feltételek teljesítése esetén léphetnek előbbre karrierjükben. A szakmai fokozatok a következők: gyakornok, pedagógus-1, pedagógus-2, mestertanár, kutatótanár.

Tóth Mária feltárta a most induló rendszer szakmai hátterét, és tájékoztatta a hallgatóságot arról, hogy a minisztérium és az oktatási hivatal hogyan tervezi a változtatások bevezetését, és miként lehet majd az egyes kategóriákba bekerülni. Bár a köznevelési törvény már jóval korábban előrevetítette ezeket a terveket, sok múlik majd a részletes szabályozáson – ezen még mindig dolgoznak a minisztérium munkatársai –, várjuk a fejleményeket.

Értekezletünkön *dr. Korányi András*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) docense tartotta a nyitóáthitatót, mely rávilágított arra, hogy miközben az öröm a keresztény élet egyik alapvető ismérve, csak az tud hitelesen tanítani, az életével példát mutatni, az örömmel nevelni, aki maga is a krisztusi örömből merít. A közös imádságot követően *Korányi András* az EHE-n működő két éves pedagógustovábbképzésről nyújtott részletes tájékoztatást. Sorra vette a képzés tematikáját, szövegezte az előnyeiket és értékeit, illetve kitért arra is, hogy az evangélikus oktatási intézményekből kikerülő fiataloknak milyen utat és távlatokat tud mutatni a teológia.

Kákay István Dezső leköszönő országos irodavezető is az előadónk között köszönthettük, aki arra hívta fel az intézményvezetők figyelmét, hogy mekkora felelősségük van az egyházi intézményekben tanító és nevelő pedagógusoknak a keresztény értékrend átadásában és elmélyítésében.

Osztályvezetőként az évkezdő beszédemben röviden értékeltem és lezártam a 2012/2013-as tanévet, hogy az új tanév időszerű feladataira és kérdéseire összpontosíthassunk. Mondandóm közepe táján már nyújtottak a kezek. Miközben számos területen még nem látjuk tisztán a kormányzati szándékat, és hiányzik a pontos és részletes szabályozás, pozitív élmény volt, hogy a kollégák nemcsak kérdeznek, hanem megoldásokat is keresnek az egyes felmerülő problémákra. A nevelési és oktatási osztály hittanreferensének, *Rozs-Nagy Szilviának* záróáthitata után egy tíz-tizenöt fős csapat még ott maradt együtt gondolkodni a változásokról. Nálunk, vagyis az intézményvezetők között a gyakorlatban is műkö-

dik az egymástól tanulás eszméje, amit ritka ajándéknak gondolok.

Rozs-Nagy Szilvia áhítata azért is volt különösen eleven, mert visszautalt egy korábbi élményünkre, mely cinkos összekacsintásra készített bennünket. Az osztály dolgozói ugyanis augusztus huszadika után két napot Fóton töltöttek. E kötetlenebb együttréteg megpróbáltuk szavakba önteni az új tanévvvel kapcsolatos kérdéseinket, észreinket és közösen felkészülni a mind a tanévben, mind az országos irodai átalakítások során ránk váró feladatokra. Kedvenc hasonlatunkká vált ekkor, hogy a most következő év olyan lesz, mint a vadvízi evezés, melynek során egymást követik az előre nem kiszámítható események. Nekünk közben egymásra is figyelniük kell, hiszen mégiscsak „egy csónakban evezünk”...

– Ebben a tanévben milyen akadályokra, kihívásokra számíthatnak még a bátor evezők?

– Sokat lehet hallani a *foglalkoztatási rendeletről* is, mely szeptember 1-jétől a pedagóguséletpálya-modell mellett szintén életbe lépett. E rendelet a pedagógusok óraszámának, munkával töltött idejének, az óraszámok kitöltésének szabályozását tartalmazza. Az igazgatókra mindeközben óriási feladat hárul, hiszen nekik kell úgy megszervezniük az iskola életét, hogy a megszabott óraszámokat a pedagógusok hasznosan és értelmesen tudják majd kitölteni.

A gyerekek számára az egész napos iskola, vagyis a reggel nyolc órától délután négyig az iskolában tartózkodás lesz újdonság. A mindennapos testnevelés bevezetése nem most kezdődött, de a kiépítése tovább folytatódik, és immár érinti a második és a hatodik évfolyamokat is. Mindehhez a tárgyi feltételek megteremtése számos evangélikus intézményünkben jelenleg is zajlik.

A legnagyobb változás – amelyet a legnagyobb várakozás előz meg – az egyházi intézmények finanszírozási rendszerében történik. Eddig normatív alapú volt a finanszírozás, azaz a gyereklétszám után határozták meg

az államtól érkező támogatási összeget. Most egészen más logikára épülő finanszírozási rendszer lép életbe. A támogatás két részből tevődik össze: meghatározott pedagóguslétszámra járó bérköltségből, illetve működtetési költségből.

– A pedagógusok béremelése már „körvonalazódott”?

– Augusztus 27-én az Országgyűlés döntést hozott arról, hogy kik részesülnek a béremelésben. Ránk is ugyanaz vonatkozik, mint az állami oktatásban dolgozókra.

Én a keresztény nevelés mellett az evangélikus oktatási rendszer nagy értékének tartom, hogy intézményeink önállósága meg tudott maradni gazdálkodási szempontból. Azon intézmények működését, amelyek állami fenntartásba kerültek, egy-egy tanterületben összevont gazdálkodás jel-

lemzi. Nálunk viszont az igazgató ugyanúgy egy gazdasági csoportot működtet, legalábbis egy gazdasági vezetővel dolgozik együtt. Talán ezzel a „jó gazda”-szemlélettel az intézmény önállóságát és a hatékony gazdálkodást is jobban tudja biztosítani. Persze törekszünk arra, hogy szakmai szempontból is önállóak legyenek az intézményeink. Reméljük, ezután is ugyanezen a színvonalon, ugyanezzel a hatásfokkal tudnak majd működni.

– Milyen új eredményekkel büszkélkedhet az oktatási osztály?

– Két helyen, Békéscsabán és az Szezhlo-iskolában – új épületben – sikerült óvodát indítani. A szentendrei óvoda és a pápai általános iskola is megújul. Ezeket is számba vesszük ilyenkor, tanév elején. Van tehát mit várni, van minek örülni!

■ KINYIK ANITA

Varga Márta a MEÖT kápolnájában tartott tanévkezdő értekezleten

Iskolakeresztelő tanévnyitó

Óvodával bővült és új nevet kapott a békéscsabai tanintézmény

► Generációkon átívelő tanévnyitó istentiszteletet tartottak szeptember 1-jén a békéscsabai evangélikus Nagytemplom patinás falai között. Három jelentős változás történt ugyanis egy időben a békési megyeszékhely evangélikus oktatási intézményében: felvette az iskolaalapító, 19. században élt püspök, Szeberényi Gusztáv Adolf nevét, elindult az óvoda, és felszentelték azt a felújított épületet, amely az óvodának és az alsós évfolyamoknak ad otthont.

A Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészetoktatási Iskola és Kollégiumnak nem csak a neve, feladatköre is bővült. Azok után, hogy tavaly szeptemberben elindult az általános iskola, idén megkezdte munkáját az óvoda is.

„Iskolánk jellemzője, hogy »all in one« – minden egyben. Hiszen va-

Az intézmény vezetése nem várt sikerrel szólította meg a szülőket: az újonnan indult óvodába 45 gyermeket írtak be. Egy tiszta kiscsoport és egy középsős-nagy vegyes csoport indul abban az épületben, amelyet az utóbbi hónapokban újítottak fel. A Baross utca 1–3. szám alatti, korábban szakképzés céljára használt épületet két évvel ezelőtt vásárolták meg. Ennek teljes felújításával alakították ki az óvodásokat és a kisiskolásokat befogadó komplexumot.

A 21. századhoz méltó óvoda és iskola épült, melynek eszközparkja, tantermi és csoportszobai felszerelése, foglalkoztatói és kiszolgáló helyiségei nemcsak a törvényi előírásoknak, hanem a pedagógusok és a gyermekek igényeinek is maximálisan megfelelnek. Erről már Gáncs Péter elnök-püspök beszélt, aki felszentelte és megáldotta az épülethez. Kondor Péter, a Kelet-békési Egyházmegye esperese hozzátette, hogy az iskolanevadó Szeberényi Gusztáv Adolf oktatáspolitikája az volt, ami most megvalósulhatott Békéscsabán: a kicsiktől a nagyokig, há-

Az ígét Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke hirdette. 1Móz 2,13 alapján a névadás jelentőségéről beszélt, hiszen lényegében iskolakeresztelő tanévnyitó zajlott Békéscsabán.

A városba a 19. század derekán került lelkészről, későbbi püspökről, Szeberényi Gusztáv Adolfról elmondta, hogy Jézus Krisztus jó pásztora volt. Nagy lendülettel és ügybuzgalommal teremtett rendet az egyházban, rangot adott a templomba járásnak, érthetően és gyakorlatisan prédikált. Kiemelten fontosnak tartotta a fiatalság hitoktatását, konfirmációs kátét készített, vállalta és szorgalmazta a csabai evangélikusság kétnyelvűségét az iskolában is.

„Szeberényi Gusztáv Adolf komoly alapokat rakott le, erre építkezünk ma, amikor tovább bővítjük a békéscsabai evangélikus oktatási hálózatot. Ettől a tanévtől kezdve óvoda, általános iskola és gimnázium épül egymásra, és ennek szerves része az évek óta működő kollégium” – fogalmazott a püspök. Felhívta hallgatóságát figyelmét arra is, hogy az iskolaalapító keresztnevet szülei a vallásháborúk idején a reformációt, az evangéliumot és az evangélikus egyházat védelmező svéd király iránti tiszteletből adták. Gáncs Péter püspök kérte a diákokat, hogy a Szeberényi-évben az iskolanevadó életét és munkásságát ismerjék meg minél alaposabban, és merüljenek el Gusztáv Adolf svéd király életművében is.

Az ünnepi istentisztelet további részében beiktatták szolgálatába Halász Alexandrát, aki iskolalelkészként szolgál majd, a békéscsabai oktatási intézmény lesz az első szolgálati helye. A szokásoknak megfelelően állva tettek fogadalmat az iskola újonnan érkezett növendékei, illetve azok az óvónők, tanítónők és tanárok is, akik most kezdték meg munkájukat, vagy akiknek a szerződését véglegesítették.

„A mai naptól több mint tizenöt ezer négyzetméter szolgálja a békéscsabai evangélikus oktatást. Nem bírodalmat szeretnénk építeni, hanem azt szeretnénk, hogy minél több helyen szolgálhasson Isten igéje, minél több helyen nevelhessünk evangélikus szemléletben” – fogalmazott a sok újítást hozó tanév kezdetén Kolarovszki Zoltán iskolaigazgató.

■ SZEGFŰ KATALIN

Megáldották a Sztehlo Gábor-intézmény óvodáját

► A Sztehlo Gábor Evangélikus Köznevelési Intézmény Fecskefészek Óvodája új épületének alapkövét 2013. január 6-án helyezte el Gáncs Péter elnök-püspök, majd augusztus 31-én áldotta meg és adta át kulcsait a mintegy 260 milliós beruházásban, az Európai Unió 200 milliós pályázati támogatásával, Ráskai Péter tervei szerint emelt, korszerű épületnek.

A Déli Egyházkerület első vadanat-új építésű óvodájának három foglalkoztatója tornaszobával, nagy teraszával, modern játszóudvarával het-

venőt kis „fecskeknek” biztosít optimális kereteket az óvodai élethez, a fejlődéshez, az evangélikus szemléletben való neveléshez. A Fecskefészek nevében utal Sztehlo Gábor egyik régi épületére, melyben a kicsinyeket helyezte el. Az új épületben az integrált nevelés a korábbi szemléletben folytatódik tovább, követve a névadó lelki-szellemi örökségét.

Az istentiszteleten Gáncs Péter püspök, Győri Gábor esperes és Deák László iskolalelkész szolgált. Az utolsó simítások alatt álló épületet a Poézis együttes Lila fecske című koncertje után vehették birtokba a gyermekek, szülők, nevelők, az intézmény munkatársai, a gyülekezeti tagjai. Táncházzal és szeretetvendégséggel ért véget az emlékezetes nap Pestszentlőrincen.

■ KÁKAY ISTVÁN

KISS TAMÁS FELVÉTELE

lamennyi feladatellátás, ami a magyar közoktatásban megtalálható, jelen van nálunk is. Óvodások, általános iskolások, gimnazisták, szakközépiskolások – akik a párhuzamos képzés révén szakképzést is kapnak –, kollégisták és alapfokú művészeti iskolások egyaránt járnak hozzánk” – fogalmazott tanévnyitóiban Kolarovszki Zoltán igazgató. Hozzátette: az intézményben 899 óvodás és tanuló kezdi meg a 2013/14-es tanévet, közülük 241-en most iratkoztak be.

romévestől húszéves korig egy intézményben nevelkedhetnek a diákok.

Az evangélikus óvoda Békéscsaba egyetlen felekezeti óvodája. A kicsik derűt és reménységet lopnak az iskola falai közé, erről tanúskodott a tanévnyitó is, melynek során leendő elsősök szavaltak tanulásra buzdító kedves verseket. Megható színlőjtja volt az ünnepségnek az is, amikor az ötvenkét elsőst egy-egy végzős, 12–13. osztályos gimnazista kísérte kézen fogva a templomba.

■ SZEGFŰ KATALIN

► Új tantermekben indult a tanév a pápai Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola egyes osztályai számára. A szeptember 1-jén, vasárnap délelőtt tartott évnyitó ünnepségen Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígétét, majd megáldotta az elkészült épületszárnyat. A liturgiában közreműködött Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese és Németh Katalin iskolalelkész is.

Az emlékezés fontosságát emelte ki a 103. zsoltár 2. verse alapján tartott prédikációjában a püspök. „Az emlékezésből áldások is fakadhatnak, ha megtanulunk jól, bölcsen emlékezni” – fogalmazott. Ha nem felejtjük el, hogy Isten a tenyerén hordoz minket. „Ez erőt ad a mára, a feladatok teljesítésére. Ez erőt és reménységet ad a jövőre nézve is” – tette hozzá Szemerei János.

A tanulók énekes-verses műsorát követően Szücs Gábor igazgató nyitotta meg a tanévet. Beszédében emlékeztetett arra, hogy ebbe az iskolá-

ba járt egykor a száz éve született Weöres Sándor is. „Rossz az az iskola, amelyik a gyerekeknek mindent megtilt. Ennél csak egy rosszabb van: amelyik mindent megenged. A kettő között kell megtalálni azt a szeretetteljes utat, amelyet mi a kezdetektől fogva keresünk” – fejtette ki az intézmény nevelési alapelveit az igazgató.

Az istentisztelet befejezése után a jelenlévők átvonultak az új bejárathoz, ahol elsőként Polgárdi Sándor idézte fel az iskola történetének egyes állomásait, majd megköszönte a kapott támogatást. „Mint egyházi és evangélikus intézmény valami többletet szeretnénk útravalóul adni – mondta az esperes. – S ez a lelkeségben, a Szentírás ismeretében, az ember és ember közötti kapcsolatban, a másik megbecsülésében válhat igazán nyilvánvalóvá.”

Új tanév új épületben Pápán

Dr. Kövér László, az Országgyűlés elnöke (képünkön középen) ünnepi beszédében hangsúlyozta: az idej tanévre nézve különösen igaz, hogy új élet kezdődik a magyar iskolákban. Hoz-

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

zátette: az egyházi fenntartású iskolákkal szemben a társadalom fokozottabb elvárásokat támaszt, de talán nagyobb bizalommal is fordul irányukba, „elít intézményeknek” tekintti őket. „Valószínűleg azért, mert elbizonyta-

lanodó, talaját vesztő világunkban ezeket az iskolákat a közvélemény, a szülők többsége az egyre veszélyesebbnek tűnő világban való eligazodásra felkészítő, biztonságot adni tudó szigeteknek tekinti” – fogalmazott a politikus.

„Aki iskolában tanít, aki iskolát szervez, aki iskolát épít, az hisz a közösségben, és hisz az emberben. Hisz abban, hogy van közünk egymáshoz, hogy életre szóló, fontos dolgokkal tudjuk megajándékozni egymást. Aki az iskola és a templom által szolgál egy közösséget, a legnagyobb dolgokra vállalkozik” – fejezte be beszédét Kövér László.

Hegyvi László, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságának kabinetfőnöke köszöntőjében kitért a közoktatást érintő újításokra, így többek között az egész napos iskolá-

ra, a mindennapos testnevelésre és a tankönyvellátás reformjára is. „Szükség van korszerű iskolára, szükség van evangélikus iskolára – mondta a kabinetfőnök, majd így folytatta: – Az intézmény diákjai kivételesen helyzetben vannak, hiszen olyan impulzusokat kapnak majd ebben az épületrészben nap mint nap, amelyek a jó, a szép és az igaz szeretetére ösztönzik őket.”

A beszédek elhangzása után Szemerei János püspök áldást mondott az iskola új szárnyára, Polgárdi Sándor pedig átadta Szücs Gábor igazgatónak az épület kulcsát.

A szalag ünnepélyes átvágását követően az előtérben leleplezték a dr. Neszmélyi Zoltánnak és feleségének állított emléktáblát, akik hagyatékukkal hozzájárultak az intézmény létrejöttéhez. Az érdeklődők megtekinthették a diákok pedig rögtön birtokba is vehették az elkészült tantermeket.

Az ünnepség a meghívott vendégek számára a gyülekezeti teremben tartott közös ebéddel zárult, melyen Kövér László házelnök és Mézáros Tamás egyházkerületi felügyelő mondott pohárköszöntőt.

■ AM

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Örvös galamb

A legnagyobb európai galambfaj, a hím és a tojó hasonló színű. A fiatalok első tollruháján még nincs fehér nyakfolt.

Egyike azon kevés madárfajoknak, melyeknek állománya gyarapodik. Ritkás erdőkben, az alföldi ezüsthalmakban, de városi parkokban is egyre nagyobb számban költ.

Budapesten is gyakran hallom jellegzetes bűgásukat. Elég néhány tullelű és lombos fa, hogy megtelepedjenek.

Amikor 1970-ben Hollandiában egy ornitológuskonferencián vettem részt, csodálkozva láttam az Amszterdam utcáin sétáló örvös galambokat. Kis csoportokban ültek a tévéantennákon. Egyikük fészekanyagot vitt az úttest szélén álló fára. Remélem, nemsokára Budapesten is ilyen gyakori lesz ez a szép madár.

Hangja nagyon jellegzetes bűgás, melyet egy rövid „hu”-val fejez be.

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

tesznek, közben szárnyaikkal csattognak.

A nyár második felében a már kirepült fiatalokkal csapatokba verődve a tarlókat járják, és az elszórt magokat szedegetik össze.

Ha vezeték húzódik a tarló felett, néhányan mindig odafent ülnek,

RAJZ: BUDAI TIBOR

Gyermekkorbomban Zalában ezt a galambbűgást Jézusra vonatkoztatva így ültették át emberi nyelvre: „Megölték szegényt, / Kivették szívét, / Meghalt szegény, / Meg.”

Az örvös galambok – mint a galambok általában – ágakból összetakolt, szegényes fészket építenek. Néha magasan, a fák ágain, míg máskor – ezt tapasztaltam a Kiskunságban – az ezüsthalmak sűrűjében alacsonyban, mellmagasságban.

Évente többnyire kétszer költenek, egyszerre két fehér tojást raknak. Fiókáikat begyűkben puhult gyommagvakkal etetik.

A hímek a fészkelőhely környékén gyakran nászrepülnek: a levegőbe emelkednek, egy nagy félkör

ahonnan az ellenséget – például a közeledő héját – messziről észreveszik. Ha riadtan felrepülnek, odalent keresgélő társaik is nyomban menekülnek.

Az örvös galambok októberben Dél-Európa felé repülnek, de mindig akadnak áttelelők is.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen súlyú egy örvös galamb?
2. Budapesten hol találkozhatasz velük a leggyakrabban?
3. Vajon hány nap alatt kelnek ki a fiókák?

Válaszok: 1. körülbelül 500 gramm; 2. a Népligetben; 3. 16-17 nap alatt.

A tizenkét éves Jézus

József és Mária minden évben elment Jeruzsálembe húsvét ünnepére. Amikor Jézus tizenkét éves lett, ő is velük tartott. Sosem utaztak egyedül, hanem nagy tömegben mentek. Így biztonságosabb volt, és nem is volt olyan unalmas. A csapatban mindig sok gyerek volt, akik együtt gyalogoltak és végig játszottak a hosszú úton.

Amikor elmúltak az ünnepek, mindenki hazaindult. Kivéve Jézust, aki Jeruzsálemben maradt, de ezt nem vették észre a szülei, csak másnap. Nagyon megijedtek. Mindenütt keresték, de mivel nem találták a rokonok és ismerősök között, visszasiettek a fővárosba.

Három nap múlva találtak rá a templomban. A nagy tudású tanítók között ült, és beszélgetett velük. Aki csak hallotta a Jézust, mindenki nagyon elcsodálkozott, hogy

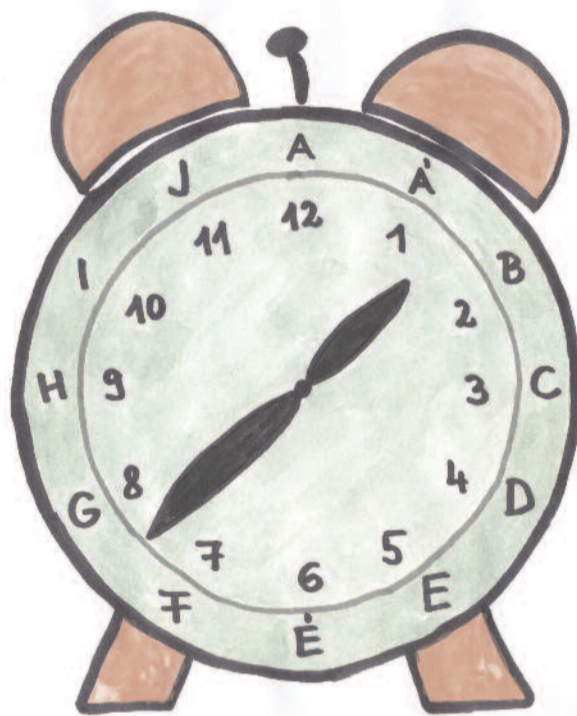
milyen okos. A szülei is megdöbbenek, amikor megláták, mit csinál a fiuk.

– Miért tetted ezt velünk?! – kérdezte sírva Mária. – Kétségbeesve kerestünk mindenütt!

– Miért kerestek engem? Nem tudtátok, hogy az én Atyám házában kell lennem? – kérdezett vissza Jézus. Csak ő értette, hogy a mennyei Atyára gondolt és a templomra.

De felállt, és engedelmesen hazament Názáretbe Máriával és Józseffel. Náluk növekedett, és mindenki nagyon szerette.

Az órák segítségével olvassátok el az elrejtett mondatot!

10 18 19 5 15 7 10 12 11 6 23 20 18 24 17 10 18 23 19 20 18
5 15 8 5 4 5 13 14 5 18 22 16 13 19 15 5 24 21 15 24 10 18
12 15 15 12 24 24 5 13 13 13 5 15 15 21 15 24

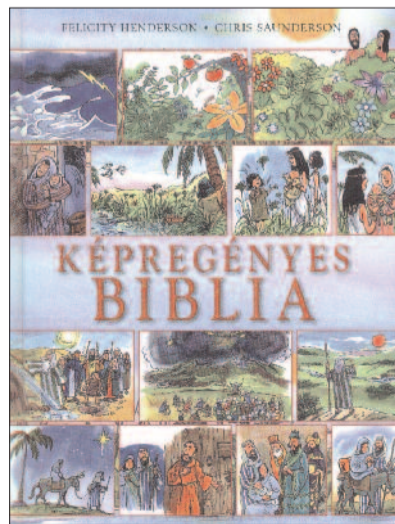

10 18 19 5 15 7 10 12 11 6 23 20 18 24 17 10 18 23 19 20 18
5 15 8 5 4 5 13 14 5 18 22 16 13 19 15 5 24 21 15 24 10 18
12 15 15 12 24 24 5 13 13 13 5 15 15 21 15 24

KÖNYVAJÁNLÓ

Bibliai történetek kétféleképpen

Különleges, nagyon sok képpel – szinte képregényszerűen – illusztrált Bibliát jelentetett meg nemrégiben a Magyar Bibliatársulat megbízásából a Kálvin Kiadó. A *Képregényes Biblia* című kiadvány tizennyolc fejezetben eleveníti meg az Ószövetség néhány jól ismert történetét és szereplőjét. Így a világ teremtésétől kezdve például Ádámról és Éváról, József-

ről, Mózesről, Sámuelről vagy Illésről olvashatunk. A huszonegy fejezet Jézus földi életét veszi sorra, majd az *Apostolok cselekedetei* bibliai könyv lapjairól az első pünkösdi utazásáig kalauzol.

A Felicity Henderson által írt könyvet – amelyet Görgey Etelka for-

dított – Chris Saunderson színes és élvezetes képei szinte élővé teszik.

Akinek pedig a *Képregényes Biblia* elolvasása után a történetek ihletésére kedve támad kézműveskedni, nyissa ki a *Kézműves ötletek bibliai történetekhez* című kiadványt. A Christina Goodings könyvében található minták alapján ki-ki elkészítheti a saját szírványos egét, József színes ruháját, Góliát sisakját vagy Péter halászhálóját. A vállalkozókézdűvek fabrikálhatnak például oroszlánmaszkot vagy tátott szájú cethalat, esetleg tűzpiros papírsarkányt a pünkösdi történet apropóján.

A Kálvin Kiadó gondozásában megjelent kiadványt Mucsí Zsófia fordította.

Felicity Henderson – Chris Saunderson: *Képregényes Biblia*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013. Ára: 3200 forint. ♦ Christina Goodings: *Kézműves ötletek bibliai történetekhez*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013. Ára: 1100 forint.

MINDENNAPOK HITE...

Elburjánzó szegénység?

► Tulajdonképpen a kép világos: talán sehol annyit nem olvashatunk a szegényekről, szegénységről és kíséreléseikről, mint a Szentírásban. Több mint háromezer versében van szó szegénységről és szegényekről. S a legtöbb esetben figyelmeztetést kapunk, hogy ennek nem lenne szabad így lennie, ezért segítünk a szegényeket. Sőt még ilyen határozott kijelentés is van köztük, mint 5Móz 15,4-ben: „De nem is lesz közötted szegény, mert igen megáld téged az Úr...” (Károli-fordítás) Mint ahogy a Szentírás valóságérzékéről tanúskodnak Jézus szavai is: „Mert a szegények mindig veletek lesznek...” (Mt 26,11) Ez pedig olyan mondás, amely visszhangként értendő egy másik isteni kijelentésre: „Mert a szegény nem fogy el a földről...” (5Móz 15,11)

Sok évvel ezelőtt egy nemzetközi konferencián elhatározták, hogy a világ szegényeinek számát 2015-re a felére csökkentik. Az idő túl rövid volt ahhoz, hogy ebből valóság lehessen. Mert a kérdéses döntés óta a világ szegényeinek a száma nemhogy megfelelő volt, inkább megkétszereződött. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) kimutatása szerint időközben már nemcsak egyesek, hanem egész nemzetek, népek kerültek a „világ szegényeinek” listájára.

A gazdag Németország nemrég megjelentetett „szegénységi jelentése” a nincstelenség rohamos terjedéséről tájékoztat. Sőt: szégyenszemre turisztikai ajánlatok közé került a gazdag nagyvárosok „szegény” helyeinek mutogatása... A még gazdagabb Egyesült Államokban pedig a gazdasági válságot a máról holnapra koldusszegénységbe taszítottak teljes vagyonvesztése okozza, akiket spekulánsok kergettek bele egy tetszetősnek látszó házvételi csapdába.

Hát bizony – úgy tűnik –, a szegény tényleg nem fogy el a földről. Maradjunk ennél a nyomasztó megállapításnál, vagy nézzünk farkasszemet vele? Netán tehetünk is ellene valamit? Mindenesetre legalább gondolkozunk el róla!

Bármiféle lázas akcionizmusba lendülésünk előtt mindenképp azon gondolkozhatunk el, hogy tulajdonképpen ki is a szegény, és ki számít gazdagnak. E nehéz kérdés elől igyekezett kitérni a *Példabeszédek könyvének* bölcse, aki így kérte Istent: „Se szegénységet, se gazdagságot ne adj nekem!” (Péld 30,8) Mert mind a kettő fenyegeti életünk sikerességét. A gazdagsággal járó önelégültség és jóllakottság hamar tesz elbizakodottá. Ez pedig gyorsan torkollhat meg a gondviselő Isten tagadásába is: „Kicsoda az Úr?” (Péld 30,9) Ezt a kérdést ma talán így lehetne aktualizálni: „Kell még nekünk egyáltalán valaki, hogy gondoskodjék rólunk?” Hiszen megvan mindenünk, „mi szem-szájnak ingere”, és éljük világunkat. Nem ismerős számunkra ez az életszemlélet?

Az ellenpróba az lehetne, ha megkérdezném: hányan keltünk fel ma az asztaltól anélkül, hogy legalább ezt az imádságtörödéket elrebegettük volna: „Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott...” Ugye, amikor jóllakunk, egyszerűen gazdagnak érezzük magunkat, s mindent elfelejtünk. Még a kapottak megköszönését is.

Igen sokszor hívtak meg életemben keresztes, esketés, temetés utáni vendégségbe, étkezésre. Láthatóan legtöbbször már azzal is megleptem sok vendéglátómat, hogy étkezés előtt asztali áldást mondtam. De a legtrikább esetben sikerült közösen meg is köszönni a kapott jókat.

Távolról sem akarom ezzel azt mondani, hogy egy köszönő imádság elmaradása már egyenlő lenne az Isten segítségének tagadásával. De amikor megelégedünk arról, amit a zsolttáros így akart a szívünkbe vésné: „Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled... Betölti javaival életedet...” (Zsolt 103,2,5) – akkor nem tettük-e fölöslegessé a gyakorlatban a jóllakásunk és az Isten segítségével közösi kapcsolatot? Mire való lenne még ő, ha mi saját magunkat láttuk el? Aminek még az is az előnye, hogy nem kell érte senkinek köszönetet mondanunk.

Hát nem kétes „gazdagság” ez? Hiszen ezt egy akármilyen váratlan esemény alaposan megzavarhatja. Hogy mondta Jézus egyik ismert példázatában? „...még az éjjel elkéri

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

tőled a lelkedet... Így jár az, aki magának gyűjt, és nem Isten szerint gazdag.” (Lk 12,19–20) Mert csak magára épít, pedig tudnia kellene, hogy egyik pillanatról a másikra válhat a szegény gazdaggá!

Ahhoz tehát nem férhet semmi kétség, hogy a Szentírás egyértelműen a szegények mellett foglal állást. És állapotukat egyáltalán nem tekinti „normálisnak”. Ez nem is lehet másképp, hiszen az az Isten, aki végtelen gazdagon ajándékozta meg az embert, hogyan is ismerhetné el normálisnak a szegénység állapotát.

Valahol másutt kell tehát a szegénység okát keresnünk, mert nem vezethető vissza Isten vélt szűkmarúságára. Az ok nyilván bennünk, embereinkben keresendő. Erre mutat rá Lukács evangélista, aki számtalan

helyen teszi szóvá a szegénységet mint rendellenességet, és elmarasztalja a gazdagokat. Ő idézi Jézus legkeményebb szavainak egyikét: „De jaj nektek, gazdagok, mert megkaptátok vigasztalásokat (ti ebben az életben)! Jaj nektek, akik most jóllaktatok, mert éhezni fogtok!” (Lk 6,24–25)

Ugyancsak erről árulkodik társadalmainkban a bőséges anyagi javak igazságtalan elosztása. Amit még csak tetéz az emberi szívek könyörtelensége és segíteni nem akarása. Lukács jegyezte fel azt is, hogy amikor Keresztelő János rájlesztett elbizakodott kortársaira az ítélet hirdetésével, a kétségbeesettek számára menekülési lehetőségként nagyon konkrét javaslatokkal állt elő: „Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs...” A vámszedőknek azt mondta: „Semmivel se hajtsatok be többet, mint amennyi meg van szabva.” A katonáknak: „Senkit ne bántalmazzatok, meg ne zsaroljatok, és elégedjétek meg a zsoldotokkal.” (Lk 3,11.12.14)

János nem azt javasolja, hogy gyorsan hívjanak össze értekezletet, világméretű konferenciákat a szegénységet enyhítendő javaslatok meghozatalára. Ő az emberek szívére és lelkiismeretére apellál: egyetlen hallgatója se bújjon valami kollektív

azt mondják, hogy a „szociális piacgazdaság” az őskereszténység találmánya – amennyiben mind a két szót egyformán komolyan vesszük.

Ellenben a megkönyörölni nem tudó, kemény szívekről fest torz képet Jakab apostol: „Ha egy férfi vagy nőtestvérünknek nincs ruhája, és nincs meg a mindennapi kenyere, valaki pedig ezt mondja közületek: Menjetek el békességgel, melegedjétek meg, és lakjatok jól, de nem adjátok meg nekik, amire a testnek szüksége van, mit használ az?” (Jak 2,15–16) Hát nem ez lenne a keresztény ember karikatúrája?

Befejezésül hadd válaszoljak egy lehetséges ellenvetésre: tudom, hogy az ENSZ szegénységmegszüntető programját az egyes emberi szív megtérésével még nem lehet megoldani. Egy ilyen elvárás utópia lenne. Mivel azonban gyorsan elbújunk a kollektív elvárások mögé, fennáll annak a veszélye, hogy tétlenül várjuk egy rajtunk kívüli instanciától a szegénység kérdésének megoldását.

A kereszténység üzenete nem az ENSZ magna chartája kíván lenni. Hanem az én szívemet, lelkiismeretemet célozza meg. A keresztény misszió mindenkor törekvése volt az is, hogy az önzéstől és fősvénységtől felszaba-

Lukács is tette, aki így közölte ezt a jézusi mondást: „Boldogok vagytok, szegények...” (Lk 6,20) Mások egy Ézsaiásnál található ígére utalnak, amely szerint Isten az alázatosokhoz áll közel (Ézs 57,15), s ők lennének a lelki szegények.

Úgy vélem azonban, hogy a megfejtéshez Pál apostoltól kérhetünk segítséget. Ő is beszél egy helyen szegénységről és gazdagságról, mégpedig Jézus Krisztussal kapcsolatban. Ezt írta Korinthusba: „Mert ismeritek a mi Urunk, Jézus Krisztus kegyelmét; hogy gazdag létére szegénnyé lett éretteket, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.” (2Kor 8,9)

Mit jelenthet ez a hitvallásszerűen hangzó mondat? Mindenekelőtt azt, hogy azzal, hogy Jézus Krisztus emberré lett, odahagyta az Istennel való közössége gazdagságát (Fil 2,6–7). Márpedig ezt érettünk tette. Az így önként vállalt szegénységre valószínűleg akkor döbbsen rá a maga mélységében, amikor a kereszten függve fel is panasolta Istennek: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?” (Mt 27,46)

Jézus gazdag életének elvesztése mégsem volt hiábavaló: benne tanítványai felismerték az isteni gazdagságot, Isten megváltást és szabadságot jelentő kegyelmét. Miközben tehát ő üldözött, megfeszített „szegény” lett, mi megköszönhetjük neki, hogy az általa leadott, felcserélt „gazdagságot” Isten a mi javunkra írta. Aki ezt hállával fogadja, az érezze és tudja magát bár szegénynek – Isten szemében ő a „lelki” szegény marad. Mert részesült Ura áldozatában.

Sőt – gondolom – még egy másik megközelítés is lehetséges. Ismeretes, hogy Jézusnak zsidó kortársai, akik benne felismerték a megígért Megváltót, előszeretettel nevezték magukat „szegényeknek” (héberül: *ebionim*). Úgy érezték, hogy zsidó vallássosságuk, a törvény aprólékos szabályai szerint korlátozt az életük, mégis ez valahogy nagy hiányérzetet támasztott bennük. Vallották, hogy az Isten törvénye szent, de végső soron ők inkább csak nyögnek a súlya és uralma alatt. Alapjában véve szegények voltak. Jézustól azonban megkapták az Isten határtalan szeretetéről szóló evangéliumot. Ebben a tudatban és hitben tudták magukat valójában Isten szegényeinek. S amikor ez a *Hegyi beszédben* még boldogoknak is jelentette ki őket, határtalan lehetett az örömük.

Valószínűleg ebben a szemléletben és hitben osztozott velük a reformátor is, amikor élete utolsó perceiben ezt írta egy darab papírra: „Koldusok vagyunk, ez az igazság.” Hihetetlenül gazdag élet zárult le szemei lehunyásával, de ő Istennel megbékélve látta és fogadta el az ő Isten akarta nagy szegénységét. Koldusszegények vagyunk Isten előtt, bármire is vittük az életben. De ha rábízunk magunkat Isten gazdaggá tevő kezére, ő „boldognak” jelent ki és tart bennünket, mert befogadott nagy családjába. Ott részesülünk az ő teljes gazdagságában.

Tudjuk, ezzel nem oldottuk meg a világ sok száz milliárdnyi éhező, szenvedő, menekülő nyomorultjának a fizikai gondjait. De hozzájárulhatunk ebbéli személyes feladatunk, a segítség komolyan – és komolyabban – vételéhez. Mert bőven osztogathatunk az Isten nekünk juttatott gazdagságából. Amen.

■ GÉMES ISTVÁN

Bazalt orgonasípok a Szent György-hegyen

Gyakorta hangoztatott turisztikai reklámszlogen, hogy a Balatonon a nyári szezonon kívül is van élet. Sokan ezt rögtön cáfolják, de az olyan helyszínek, mint a Balaton-felvidék, a Szent György-hegy, meggyőznek a mondás igazságtartalmáról. Nemcsak a nyári strandolások közepette, mondjuk a kánikulát megelőző reggeli időszakban, hanem tavasszal vagy egy kellemes őszi napon egyaránt csodálatos látványosság a Balaton-felvidék.

A szőlőlugasok sora a Szent György-hegyet még látványosabbá teszi. Félig a földbe vájt préházak és préházból kreált nyaralók mellett vezet az út Raposka felől az összességében 415 méteres magaslatra. Egy rövid szakaszon a kéktúra útvonalát és a helyi tanösvényt egyaránt „koptatjuk”. Úgynevezett tanúhegyen járunk, egy inaktív rétegvulkánon, mely három-négy millió esztendővel ezelőtti tűzhányó-tevékenység nyomát őrzi – féltucatnyi szomszédos társával, a Badacsonnyal, a Csobáncsal, a Gulácsal egyetemben.

A Szent György-hegy különös szépségét egy-két méter vastag, helyenként harminc méter magas bazaltoszlopai adják. Furcsa megjelenési formájuk miatt orgonasípoknak is nevezik őket. A kiömlő látáv hűlése során repedések járták át, ez a pusztulás – aprózódás és mállás – a laikusok számára is egyértelmű. Az

időjárás viszonyok okozta erózió, a bazaltképződmények formálódása ma is tart.

A bizarr táj túlmutat a földi perspektíván. Az úrszondás felvételeken a Marson hasonló képződményeket láthatunk. Ezek anyaga ugyancsak

A SZERZŐ FELVÉTELE

bazalt, de amíg földi túránkon könnyűszerrel gyarapíthatjuk köztgyűjteményünket, addig a marsi anyag csak „csillagászati” áru Mars-meteoritokkal jutott el eddig hozzánk.

Az odaút is egyszerűbb, mint a távlatos vörös bolygó odisszeiabonyolultsága, úgyhogy bátran kerekedjünk fel, ha a Balaton környékén járunk, és előben csodáljuk meg a bazaltorgonák „sípjait”.

■ REZSABEK NÁNDOR

„Először ember – úgy keresztény”

► Kétszázharminc éve született a dán lelkész-költő, a világszerte elterjedt népfőiskolai mozgalom atyja, **Nikolaj Frederik Severin Grundtvig (1783. szeptember 8. – 1872. szeptember 2.). Ő volt a legtermékenyebb dán író. Prózái művein kívül ezeröttszáz vallásos és hazafias éneke közül sokat még ma is idéznek, énekelnek, nem csupán az istentiszteleteken, de társadalmi vagy családi események alkalmával is.**

A dán evangélikus énekeskönyvben Grundtvignak csaknem kétszáz éneke található. Magyarul egyet ismerünk: *Áll az Úristen temploma...* (EÉ 288). Ez az ének mutatja vallásos gondolatainak három fő elemét: kereszttség, úrvacsora és a gyülekezetben elhangzó élőbeszéd, a Krisztusról szóló biznyságtétel.

Mint lelkész kétségbeesetten látta a racionalizmus és a romantika térhódítását az egyházban. Az egyre erősödő bibliakritika is megingatta az emberek hitét. Melyik magyarázat, melyik szövegértelmezés a helyes? Hol van az a biztos talaj, amelyre az ember hitét alapozhatja?

Grundtvigot főképpen az nyugtalanította, hogy a tanulatlan emberek hogyan juthatnak az üdvözítő hitre ebben a bizonytalanságban. Vívódásai közben egyszerre megvilágosodott előtte, hogy mi az, ami felette áll a teológusok elméleteinek, sőt ami előbb volt, mint az írott ige. Ez nem más, mint a hívők gyülekezetében kezdettől fogva elhangzó *hitvallás*, a feltámadott Úrról szóló biznyságtétel.

A hitet nem lehet a betűkre építeni. Ez a felismerés lett az alapja Grundtvig későbbi munkásságának az egyházban és a népnevelés területén is. Megvetette a „latin” iskolát – ahogy ő nevezte –, amely a betűre, a tárgyi ismeretekre alapozott tudást tekintette a legfontosabbnak. Az iskola feladata a nevelés, a felvi-

lágosítás, az életre tanítás. Ehhez talált segítséget a lelkész-költő az északi mitológiában, mely a dán népdősi gyökereihez nyúl vissza, és amelyből ma is táplálkozik a dán szellemi-

ség. Innen ered egyik gyakran vitatott kijelentése: „Először ember – úgy keresztény.”

Mi általában fordítva gondoljuk: az igaz emberség alapja a keresztény hit. Grundtvig viszont azt mondja: Ábrahám igaz ember volt Isten előtt, de nem volt keresztény. Ugyanígy Nőé, Dávid és sokan mások az *Ószövetségben* Isten iránti hűségükről tettek biznyságot, de nem voltak keresztények, mégis Krisztushoz vezették a zsidó népet.

Hasonló módon a keresztény hit alapja ma is az általános emberi élet viszonyainak, feltételeinek ismerete. Az lesz igaz hívő keresztény, aki saját nemzeti közösségében a szellemi és nyelvi összetartozásban tud élni.

A hitet anyanyelven kapjuk. Grundtvig egyik versében így ír: „Akinak haza és nemzet üres szavak, annak az Isten országáról szóló igehirdetés is értelmetlennek fog tűnni.”

Grundtvignak köszönhető, hogy a dán nép a 19. században Európa legfelvilágosultabb népei közé tartozott.

A paraszt fiatalok télen, amikor nem volt olyan sok munka, népfőiskolában töltötték néhány hetet, ahol irodalommal, történelemmel és a Bibliával ismerkedtek. Az 1868-as, Németországgal vívott vesztes háború után fogalmazódott meg a jelszó: „Amit kifelé elvesztettünk, azt befelé fogjuk megnyerni.”

Grundtvig azonban elsősorban lelkész volt. Sokszor került ellentétbe a hivatalos egyházi felfogással. A népegyházat polgári egyesületnek tartotta. Hevesen tiltakozott, amikor baptista gyerekeket királyi rendeletre erőszakkal akartak megkeresztelni, vagy amikor betiltották a házaknál tartott pietista ébredési összejöveteleket. A szellem területén a szabadságnak kell érvényesülnie. Ennek ellenére nem értett egyet a pietistákkal, akik a bűnöket ostromozták, és megtérést sürgettek. „Kényszeríteni csak a pokolba lehet – a mennyek országába hívni kell!”

A grundtvigiánus vallásosság jellemzője az öröm és hálaadás, az a felismerés, hogy a hit alapja nem a betű, hanem a vasárnapi istentiszteleten elhangzó biznyságtétel az úrvacsorában jelen lévő feltámadott Úrról, aki győzedelmeskedett bűn és halál felett.

■ SZILAS ATTILA

Istentiszteleti rend • 2013. szeptember 8.

Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Gal 5,25–6,10; 1Móz 2,4–9.15. Textus: Mt 19,16–26. Énekek: 372/341., 331.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. 9.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; du. 5. (tanévrnyító) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. dr. Agod Anett; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (asztali beszélgetések) dr. Hafenschér Károly; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) dr. Bácskai Károly; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Erdélyi Csaba; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (templomszentelési hálaadás) Gáncs Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kovácsné Sterczler Rita; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicásn Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Darvas Anikó; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Darvas Anikó; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kosuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (gyermek-istentisztelet) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (tanévrnyító) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2.; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Madocsai Miklós. *Összeállította: BALLA MÁRIA*

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhon vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

